

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKIA DAGBLADET

Laupäeval, 18. septembril 1971

Nr 74 (3659)

13. aastakäik

SAKSAMAA TV SAADE EESTI SAATUSEST

BONN (VES) — Saksamaa televisioonis anti üle 45 minuti pikkune erikava "Drei Völker zwischen Ost und West — Die Geschichte der baltischen Staaten", milles eriti hästi oli edasi antud Eesti ajaloolised sündmused. Saateks oli kasutatud originaalseid filmivõtteid ja osalt ka lavastatud stsene. Seletused pildilisele osale olid korrektsed ja Eesti ning teiste Balti riikide suhtes heatahtlikud. Televisioonisade algas Baltikumi kaardi näitamisega ja kujutamisega saksa rüütlite sissetungist Baltikumi koos Kaunase, Riia ja Tallinna vallutamisega.

Vene keisririigi all olemise ajast näidati keisrite Nikolai ja Wilhelm kokkusaamist, Paldiskis, venestamise taotlust, näidati Tartu Ülikooli ning räägiti selle asutamisest. Oeldi informatsiooniks, et eestlased ei ole slaavidega germaaniid vaid finnoogrid.

I maailmasõja ajastust näidati Baltikumi okupeerimist Saksa vägede poolt, millele järgnesid pildid Vene revolutsioonist, lahtilöömisest Vene riigist ja Eesti iseseisvuse väljakuulutamisest. Näidati Eesti Vabariiki ja meie soomusrongse, soomusautosid ja üksusi, samuti Soome ja Taani

vabatahtlike üksuste appitulekut, samuti võtteid Raudviisi saabumisest Riiga.

Televisioonisade kommentaator ütles, et Landesveer tahtis tungida Eestisse, kuid purustati Eesti sõjaväe poolt. Edasi näidati Tartu rahulepingu allakirjutamist.

Väideti, et Eesti agraarmaana oli rikas, kuid rõhutati ka Eesti kui õlimaa ja rüüglite sellest, kuidas Saksamaa merevägi II maailmasõja ajal kasutas Eesti õli.

Eesti maareformist ja kultuurrautoniomist rääkides märgiti, et naaberriik Läti ei olevat nendes küsimustes olnud Eestiga võrdelt suuremeealine. Eesti Vabariigi 20. aastapäevast näidati paraadi, järgnesid ülesvõtted laulupeo rongkäigust ning

anti edasi katke Eesti hümnist laulupeo ühendkoori ettekandena.

Politiilistest külastest toodi ette, et kui Lenin nõustus, vähemalt ajutiselt, Balti riikide iseseisvusega, siis Stalin oli absoluutselt nende vastu. Näidati ülesvõtteid 1. detsembril mässukatsest Eestis ja ohvrite matuseid, mille juurde seletuses öeldi, et mässukatse oli organiseeritud N. Vena poolt, kuid Eesti sõjavägi surus selle mõne tunni jooksul maha.

K. PATS KONELEB
LADINA KEELES

Paaril korral näidati president K. Pätsi ja ilenjuhatajat kindral J. Laidoneri paraadidel, siis K. Pätsi oma kõnet ladina keeles ette lugemas. Kommentaator märkis selle järg. lüh. 7.

Eestlane Rootsist KAKS AASTAT kinni okup. Eestis

Rootsi raadio ja televisioon teatasid, et üks 65-aastane eestlane on Rootsi välisministeeriumi vahendusel pääsenud tagasi koju Helsingborgi pärast kaks aastat kestnud viibimist okupeeritud Eestis, kust teda enam ei tahetud välja lasta kui "nõukogude kodaniku". Mees on Rootsi kodanik ja liiks külastusvisaga a. 1969 okup. kodumaale, kus ootamatult teda tõlgendati N. Liidu kodanikuks paljudekõel "topeltkodakondsuse" tõttu — venelased loevad teatavasti põgenike endiselt oma kodanikeks Rootsi välisministeerium nägi pool aastat vaeva vene võimeid juures, et mees saaks tagasi pöörduda Rootsi.

Eestlane põgenes Eestist Rootsi saksade okupatsiooni ajal 1943 ja sai Rootsi riiklõukuse juba kaks aastakümnet tagasi.

Olles nüüd välja pääsenud, ei ole ta julgenud rootsi ajakirjandusele anda lähemaid seletusi, mis tema jaoks nende kahe aasta jooksul juhtus: "Kardan oma omaksete pärast, kes seal elavad", on ta ütelnud.

65-aastane sõitis 19. septembril 1969

Eestlase tagasipöördumise prakti-

Sügisene kunstihooaeg algas möödunud laupäeval vanameistri Eduard Ole näituse avamisega EMP ruumides. Pildil Eduard Ole ühe oma Lapimaa-quashi juures koos kirjanik Arvo Mägiga (paremal), kes oli näituse avajaks. (EPL-foto Lepper).

Kunstihooaeg algas

Eesti kunstihooaja avas möödunud reedel vanameister Eduard Ole, kelle näitus oli esimene sügishooaja kunstisündmus. EMP uutsees ruumidesse oli sel puhul kogunenud arvukalt kunstihuvilisi ja avamisel oli kohal ka nooruslik kunstnik ise. Näituse avas kirjanik ja kunstiajaloolane mag. phil. Arvo Mägi mõnede esitatud tööde lähema tutvustamisega ja võtte andmisega Eduard Ole maalidesse süvenemiseks.

Eduard Ole seekordne näitus on osalt tagasi vaatav, kuna rida guashe Lapimaalt on pärit aastast 1946, mil ta koos Eduard Wiiraltiga seal oli motiivide jaoks. Ta on sejuures maalitud mitmesugustes valgusoludes ja eriti huvitav on näha sama motiivi kahes versioonis: päeval ja kes-

köö-päikeses.

Kunstihooaja algusega oli seotud ka teine, rootsi poolel toimunud, Inglismaal eluneva eesti kunstniku Viida Juse kunstinäitus Stockholmis vanalinnas, galerii Drakenis Köpmangatanil, kes esitab ainult õlimaale. Näitus avati paupäeval. (Vta lüh. 3).

si detaile korraldas Rootsi suursaatkond Helsingis.

— Sain korralduse eestlasele vastu minna Helsingi sadamasse, kuhu ta pidi saabuma laevaga Tallinnast. Kuid ta ei saanud kindlaks määratud ajal. Alles nädal hiljem jõudis mees Helsingisse, seletab konsul Erik Essén Helsingisaatkonnas. Korraldasi siis mehele priipileti sõiduks Helsingist Helsingborgi.

65-aastane eestlane on elukutselt meremees. Tagasitulekul on teda abistanud rootsi sõtsiaalvõimud. Kõige suurem mure on tal nüüd uue korteri saamisega.

JAI HAIGES

Eesti Päevaleht pöördus Rootsi Välisministeeriumi pressiosakonna poole, kus kinnitati, et ajakirjanduses Järg. lüh. 7.

Saksa TV-s esitatud kroonikafilms esineb Konstantin Päts Eesti Vabariigi presidendina välismaailma jaoks ladinakeelse kõnega.

Helsingin Sanomat: EESTI TURIST SOOME-REISIL "TEIST MOODI"

HELSINGI (EPL) — Soome suurim ajaleht Helsingin Sanomat avaldas hiljuti artikli okupeeritud Eestist saarvarte turistide üle. Artikli, mille autoriteks olid Marjallisa Kallio ja Hannu Lindroos, pealkirjaks oli "Eesti turist ei joo ega lära meil". Terve lehekülje pikkune artikkel oli varustatud üheksa fotoga. Selles öeldi ms.: "Soomlaste Tallinna-reisid on tuntuks. Kuid mida teevad eesti turistid Soomes? Nad ei joo tilgagi viina. Kõige rohkem meeldivad neile Soomes uued kirikud ja teised ehitised ning kõige vähem hipinorete rütmilised, uluilsalt tolknevad joodikud ja avalikult armastavad paarid. Eestlased sulavad hästi sisse Helsingi uluilsapiltil. Nad ainult kättuvad paromini: ületavad tänava määratud kohtades ega astu murile. Eesti grupe on käesoleval aastal käinud Soomes ligi 50, igalhees umbes 35 inimest.

Nendest hoolditsevad eelkõige Lomamatka ja Suomen Matkatoimisto. See Lomamatka programm, millega käisime tutvumas, oli nelja päeva pikkune ja vastav Suomen Matkatoimisto oma viie päeva pikkune.

Programm on seessama, mida teiste turistidele näidatakse. Erinevuseks on eelkõige see, et kõik peab

olema valmis korraldatud: eestlastel ei ole ekstra valutuut raiesta riiete ostuks või trammimaksudeks.

Eestlaste Helsingi-programmis on esiti ringsõit, mille jooksul käiakse Sibeliusse monumenti juures, Tempeliväljaku kirikus, Eduskunna majas ja staadioni tornis.

Linnamägis huvitavad eestlasi

eelkõige "ameerika mäed", mida nad ei ole varem näinud. Pärast sõitu nad ütleavad rahuldustundega "Oll tore" või "Viru veri ei värise". Helsingis ja selle ümbruses vaadatakse veel nilsuguseid kohti nagu kultuurimaja, Ateneum, Suomenlinna, Seura-saari, Dipoli ja Tapiola.

Järg. lüh. 8

EPL 18. septembril 1971

KINNIJÄÄMINE

Nüüd on ametlikult teatatud, et esimene juhtum, kus venelased kohaldasid okup. Eestisse külla sõitnu suhtes n.n. "topeltkodakondsust" ja keeldusid Rootsi-eestlast välja laskmast motivatsiooniga, et ta on "nõukogude kodanik", on siiski õnnelikult lõppenud ja mees pääses pärast kaheaastast kodumaa viibimist siiski tagasi oma koju Helsingborgi.

Sealjuures tuleb muidugi küsimärgi alla seada, kas tegemist on esimese ja ainsa juhuga. Helsingborgi-estlase oli kadunud kaks aastat ja keegi ei teinud tema kadumist välja arvamiseks, et tegemist on vabatahtliku repatrieerimisega, aitamata tööstisul. Siin Rootsis tal omaksed ei olnud. Sellest ei ole teatatud, kuidas ta siiski oma olukorras sai informeerida lõpuks Rootsi välisministeeriumi, kes alustas katseid nõukogude võimude juures tema väljatoomiseks motivatsiooniga, et ta on olnud üle kahekümne aasta juba Rootsi kodanik. Teoreetiliselt on võimalik, et on esinenud ka teisi taolisi juhtumeid, ilma et vastavaid inimesi oleksid saanud oma olukorras välisilma informeerida.

Siin meenuvad need juhud varasemast ajast, kust näib, vabatahtliku repatrieerunud USA ja Brasiilia kodanikud on kahetsenud ja püüdnud N. Liidust taas välja pääseda, kuid põrnutud ülepääsmatu-

tele takistustele. Selline otsus sisaldas järelikult tagasivõtmataid konsekvence. Käesoleval juhul aga sattus samasse situatsiooni inimene, kes usus, et "kõik on muutunud" usaldas sõita oma sugulasi külastama. Ilmselt muutus asi "juriidiliseks" seoses tema haiglas viibimisega, mille jooksul viisum vananes ja nõukogude okupatsioonivõimude sellega teda automaatselt hakkasid lugema "oma kodanikuks".

Nii on aktualiseerunud uuesti n.n. "topeltkodakondsuse" küsimus, mis Rootsi poolt provisoriselt eestlaste ja lätlaste meelte rahustamiseks lahendati lihtsa administratiivse võttega selliselt, et rahvaramatupidamises enam ei märgita venelaste poolt ballastide olemistud vene kodakondsust, kuigi Rootsi ei ole midagi saanud ära teha venepoolse seisukoha muutmiseks.

See aga tähendab just seda, mida siinkohal on korduvalt üteldud: raudeesiride taga võidakse iga eestlast, olgu ta noor või vana ja ükskõik millisele lääne kodakondsuses, suvaliselt äkki tembeldata "N. Vene kodanikeks", mis muidugi võib tuua kaasa vägagi ebameeldivaid järeldusi, kui inimene asub sealpool kardinat. Ei saa unustada, et sealpool on võimulolud tagataskus veel võimalused küllaliste süüdistamises kuritegudes, milliste hulka loetakse ka põgenemise fakti.

Kui selliseid asju ei ole senini juhtunud eestlastega, siis sellepärast, et taktikaks on olnud liikluse hoogustamine — teiste põgenik-rühvuste puhul, kes kergemini on liikuma hakanud üle raudeesiride, on kinnijäämisel ja isegi vangistamises esinenud üsna rohkesti, kusjuures nende uue kodakondsuse maad on olnud üsna võimetud neid abistama ja vabastama.

Üks endise Eesti diplomaate uuris mõni aeg tagasi Rootsis neid võimalusi, mis näit. Rootsi välisministeeriumil ja ametasutustel on nende kodanike abistamiseks, kes satuvad ebameeldivatesse situatsioonidesse reisisid oma endisele, raudeesiridele taha suletud kodumaa, kust nad kord põgenesid. Ta sai vastuse, et need naturaaliseeritud Rootsi kodanikud ja nende järeletulejad reisivad täielikult omal riisikol, kuna nad peavad teadlikult olema idariikide õhtu- mites nende riiklondusse, s.t. et neid jätkuvalt peetakse "omadeks". Muidugi püütakse neid sellisel juhul kõigiti abistada, kuid see tuleb kõiki teise poole haastest.

Sellest järeldus: kunagi ei saa kindel olla, et uus kodakondsus reisi- sija saab kaitsta, eriti kus teine pool otsustab, kas ta vastu tuleb uue kodakondsuse maa taotlustele või mitte. See n.n. hea tahe seisab seega tavaliselt küsimärgi all. Paraku ei ole paljud nendele aspekteidele oma isiklikus julgeolekus mõtel- nud. Ka see helsingborglane, kes tahmatult kaheks aastaks pidi jää- ma raudeesiridele taha. Tal läks siiski hästi — asi võinuks lõppeda ka teisiti.

KLA

GÖTEBORG

Bridzhioone algab

Hobae algab Göteborgis pühapäeval, 26. sept. alguse kl. 11 Göteborgi Eesti Seltsi ruumides, Drottninggatan 27, GES Bridzhiringi poolt korraldatava paarivõistlusega. Edaspidi iga teisel pühapäeval samal ajal ja kohal. Arvestus nii üksik- kui seeria võistluseks.

Kõik bridzhivõistlused, nii endised kui uusi, on alustatud tervetunud.

VÄLISKOMMENTAAR

SOOME VÄLJAMÄNG

Soome välispoliitika on sõjajärg- seil aastal rangelt kinni peetud põhimõttest vältida diplomaatilist läbi- käimist ühegi niinimetatud poolita- maa osaga, nagu need esindasid Saksa- maa, Korea ja Vietnam. Nüüd on Soome valitsus siiski teinud al- gust selle põhimõtte reviderimisega, vähemalt Saksa- maa osas. See ilmneb tema äsjaaset ettepanekust alustada läbirääkimisi nii Lääne- kui Ida- Saksa- maa diplomaatiliste sidemete loomiseks. Nõnda on Soome esime- seks maaks läänemaailmas konkreet- sete järelduste tõmbamisel hiljutisest nelja suurriigi kokkuleppesest Berliini küsimuses. Soome väljamäng tuleb loomulikult kõige rohkem kasuks Ida- Saksa- maa ning on isendast seda ootamatult, et alles nädalpäevad varem oli Saksa probleem kaalulisel Põhjala riikide välisministrite nõupidamises, kus leiti, et olukord pole veel küps Ida- Saksa- maa amet- likuks tunnustamiseks saksa teise iseseisva riigina.

Välisreaktsioonid Soome algatusele ilmneb, et seda kiidetakse heaks ees-

kätt N. Liidu ja Ida- Saksa valitus- ringkondades. See on ka mõisteta- v, sest Nõukogude poliitika on paljude aastate jooksul teinud suuri pingutusi Ida- Saksa- maa väljavedamiseks rahvusvahelisele foorumile iseseisva "Saksa Demokraatliku Vabariigi" ni- me all. Seda kinnitasid viimati täi- endavalt ida kommentaarid ühendus- tes tehinguga Berliini küsimuses. Te- legrammides Moskva ja Ida- Berliini vahel kõneldakse avalikult saksa tei- se riigi ametlikust tunnustamisest. Vene kommunistliku parteijuhi läki- tuses rõhutatakse ühtlasi, et nüüd peaks teie olema vaba ka Euroopa julgeolekukonverentsi korraldami-

seks. See on teatavasti olnud kaua Kremli peashiks tema välispoliitika- s uldses.

Teistsugune on Lääne- Saksa reak- sioon Soome väljamängule. Nagu Bonni välisministeeriumis seletati, on ettepanek tulnud "liiga vara" Lää- ne- Saksa seisukohast, kuid sellest hoolimata on "liiduvalitsus valmis soome algatus uurima". Lääne- Sak- sa välisministeerium ei jaga igatahes soome arvamist, nagu oleks Berliini kokkuleppe põhjalikult parandanud poliitilist õhkkonda. Üteldakse, et areng ei võimalda veel nii positiiv- set hinnangut, sest olake alles pro- sessi alguses. Lääne- Saksa valitus- onnalt poolt on nimelt endiselt see- kohal, et diplomaatilised sidemed Ida- Saksa- maa ei või kõne alla tul- la enne, kui suhted Saksa- maa möle- ma vahel pole korraldatud.

Säärased seletused juhib Bonni välisministeerium tähelepanu tõsiasjale, et nelja suurriigi kokkuleppe Berliini asjus annab ainult üldise raami, mida Lääne- ja Ida- Saksa- maa peavad omavaheliste läbirääkimistega täit- ma. Suurimaks komistuskiviks see- juures töötab aga kujuneda liikmei- se kindlustamine Lääne- Saksa- maa ja Lääne- Berliini vahel. Probleemiks on nimelt liiklemise n.n. kurjastitarti- vamine, nagu seda mainitakse nelja suurriigi kokkuleppe tekstis. Selles üteldakse, et inimeste ja kaupade liiklemine peab toimuma kõige kiire- mata ja lihtsamate rahvusvaheliste reeglite kohaselt. Kontrolli ida- saksa- pinnal peab pihrduma ainult passide vastastikuse ida- saksa- piirijamades. Tekstis üteldakse aga ka, et kui on põhjendatud kahtlust reisi kurjasti- tavitamise kohta läbisõidul, siis võib asjaosalist kinni pidada. Säärased kahtlused puhul võib ka nii isikute kui kaupade põhjalikult kontrolli et- tevõtetud saada.

Lääne- Saksa poolle kardetakse nüüd, et idasakslased võivad seda määrust hakata ära kasutama oma äranägemise kohaselt. Sellele kui nel- ja suurriigi kokkuleppe kõige halve- male punktile juhitakse eriti tähele- panu Bonni valituse opositsiooni ringkondades. Pealegi tõendab seda ida- saksa- parteijuht Honecker oma sõnavõtus, milles ta eriti alla kriip- sutas, et liiklemise "kurjastitarti- vamine" läbi Ida- Saksa- maa ühelgi ju- hul ei lubata. Nii on igatahes vara- janne kõnelda Berliini kokkuleppe jõustumisest enne, kui lahtised pro- bleemid pole lahendatud leidnud. Soome väljamäng on vaevalt ajakohane, sest parimalgi juhul võib ta ainult kaasa aidata Kremli igatsetud Euro- pa julgeolekukonverentsi korralda- miseks Helsingis, nagu Soome vali- tus seda ette pani tülk aega tagasi.

A.K.

EESTI PÄEVALEHT

Estinetska Dagblad
Pentoimetaja Juhani Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja tallitus:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eeskiltnas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eeskiltna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0
Kuulutustarvete postigiro 60 59 00
-0, Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 125-
Termin (4 kuud) kr. 45-
Kuu kr. 12-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Eeskiltna-Kuriers
Tryckeri AB Eeskiltna 1971

Usulised raadiosaated igal pühapäeval, 18. sept. kl. 18.30–18.45 tül- hilainel 25 m. Trans World Radio.

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Kodumaalt lahu- kumise mälestusjumalat. 19/9 kl. 15 Ja- kobis, kog. õp. tenor A. Viisimaa, orel H. Kiisk, laululehed. Piiblisal- mid tel. 08/21 32 77.

ESKILSTUNA: Forsi kog. majas jumalat. 19/9 kl. 12, praost R. Kool- meister, orel K. Järvelpe, laulur.

GÖTEBORG: Gbg ja Lääne-Rootsi kog. kodumaalt lahkumise mälestus- jumalat. Kristiines 26/9 kl. 14, õp. E. Tõidsepp, orel P. Strömberg, armu- laud, laululehed. Leeriõpetus- ega võtta soovijaid registri, käärkam- bris enne jumalat. või kog. esimehe- le tel. 031/54 32 47.

GÖTEBORG: Eesti Ev. Lut. usu Gbg kog. jumalat. St. Paulus 26/9 kl. 14 kodumaalt lahkumise mälestuseks, õp. U. Wilund, solist J. Peetto, armu- laud, laululehed.

HELSINGBORG: St. Maria kirikus jumalat. 19/9 kl. 14, õp. Rebane, orel Eha Põhl, armulaud, laululehed.

KOPENHAAGEN: Hans Tauseni kirikus jumalat. 26/9 kl. 13.30 õp. Re- bane, orel G. Suurkuusk, armulaud, laululehed.

LANDSKRONA: St. Johanness kirikus jumalat. 19/9 kl. 17, õp. J. Re- bane, orel Eha Põhl, armulaud, lau- lulehed.

LUND: Kloostri kirikus jumalat. 18/9 kl. 18.30, õp. J. Rebane, orel Eha Põhl, armulaud, laululehed.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

GÖTEBORG: Guldhedeni ortodoks- kirikus, 18/9 kl. 19 ristilüendamis- püha jumalat. Ülemp. A. Nael, pro- todiaakon Suursõot, jutl. protodiarie Jüri Poska. 19/9 kl. 11 liturgia, ülemp. A. Nael ja protodiakon Suursõot, pärast seda naisriigi korraldelt koh- vilaud ja loterii.

VABARIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Ki- rik, Brävallg. 11, 19/9 kl. 19 püha- päevakool, kl. 11 jumalat, R. Meesi ja H. Laur, koor ja noored. 21/9 kl. 19 A. Kuum Eestist, laulutehtekandeid. 25/9 kl. 15 kog. tun.

STOCKHOLM: Normalmi Bapt.- Kirik, Norrtullsg. 37, jumalat. 19/9 kl. 15, E. Paetild ja A. Roos. 25/9 kl. 19 külaileansa A. Kuum.

BORAS: Eibändi saalis, Stjärn- sköldsg. 5, jumalat. 19/9 kl. 16, A. Kuum Eestist.

GÖTEBORG: Blå Bandeti saalis, Erik Dahlbergsg. 30, jumalat. 19/9 kl. 11, A. Kuum Eestist.

GÖTEBORG: Smyrna Nelipühikog. Parki. 1, 18/9 kl. 19 piibli ja palvet., 19/9 kl. 15 jumalat, samal ajal pü- hapäevakool. Hisingen: Ibensg. 4, c/o Heil 24/9 kl. 18 palvet. Jonsderd. Kyr- kog. 3, c/o Vilassar 24/9 kl. 18 pal- vetund.

HELSINGBORG: Slottshagskyrkan, Långvinkelsg. 26, sissekäik pargist, jumalat. 18/9 kl. 18, jutl. A. Kuum.

NORRKÖPING: Tabernakel, Kungälv. 26, jumalat. 19/9 kl. 13, J. Adelman jt. 20/9 kl. 19 A. Kuum Eestist. Eesti Osak., Bräddg. 54, pal- vet. 18/9 kl. 18, kõneleht hellindilt K. Raid.

Kohaliku elu

GÖTEBORG

Partille täienduskool

Partille Eesti Täienduskool alustab käesoleval õppeaastal oma tegevust teisipäeval, 21. septembril kl. 16.00, Partille Kyrkoskolani ruumides. Kool töötab teisipäeviti kl. 16–18. Täien- duskooli õpetajaks kinnitati Göteborgi Eesti Kulturkomitee poolt preili Leena Ader. Õpilaste registreerimine toimub aadressil: Leena Ader, Ba- sungatan 24, 421 40 Västra Frölunda, tel. 031/47 01 33 kl. 16–19.

Lahkuvale täienduskooli õpetajale, pr. Lydia Warroille kes aastaid ko- husetrult ja edukalt oma ülesandele on täitnud, avaldab Göteborgi Eesti Kulturkomitee südameilku tänu tehtud töhosa teie eest.

ESKILSTUNA

EES 25-aasta juubel

Laupäeval, 2. oktoobril pühitseb Eeskilstuna Eesti Selts oma 25-aasta- se tegevuse juubelit ja korraldab pi- duliku koosviibimise Odd Fellows ruumides, Nygatan 30.

Pidukone endiselt Seltsi esimehel Mihkel Jürisel, valguspildid Seltsi tegevusest, muusika ja tants.

Pidusöök algab kl. 18.

JUHATUS

STOCKHOLM

Realistidele

Tallinna Realkooli kasvandike tra- ditsiooniline pidulik koosviibimine kooli 90. aastapäeva puhul, toimub reedel, 24. sept. vanas Eesti Majas, Regeringsgatan 24. Kogunemise kell 18.30, millele järgneb lõhke ettekan- ne "minud mälestustesse kohta. Ohtusöök algus kell 19.

Registreerimisi võtavad vastu: Er- hard Hasselblatt — tel. 812 60 pärast kella 18-ne ehk aadressil: Siil- jansvägen 71, 121 70 Johanneshov. Gorg Pärnu — tel. 22 60 20/145 (kell 9.00–16.30), pärast tööaega kodus — 26 92 37 ehk aadressil: Drottning- holmsvägen 282, 161 35 Bromma. Bernhard Ustav — tel. 28 56 30 pä- rast tööaega kodus, aadress: Trid- gardsгат. 19, 172 38 Sundbyberg ja Jüri Rimmelas — tel. 0755/394 85 kogu päeva, aadress: Högländsväg. 13, C. 151 30 Söderstjärne.

Lähemal päeval saadetakse välja kirjalik informatsioon igale reali- stile eraldi koosviibimise üksikasja- dest.

REALISTIDE KOONDUS
ROOTSIS

STOCKHOLM

Prantsuse Lütseumi kokkutulek

End. Prantsuse lütseumi õpilaste kokkutulek toimub laupäeval, 2. okt. kell 18 Rootsi ILärskiskolapi ruu- mides, Klara Ostra Kyrkogatan. 10. Re- gistreeruda hel. Ulrich Rootsilie — tel. 28 86 44 (õhtupooliku)

Vestlus Vida Jusega näitusel: VENEETSIA KULDPALEED JA KULDKIIRTES JAANIÖÖ

Stockholmi vanalinna asuv galeri "Draken" oma võitunud keldrikäikude ja valgeks krohvitud seintega — mis otse kirjgavad helendust — meelitas sügishooaja alguseks taas kokku paljusid kaasmaalasi. Esimest korda iseseisva näitusega esineb siin müüdi alaliselt Londonis elav, mitmekülgne ja viitlane, võib öelda: tüeline rännulind Vida Juse-Jovanovic. Kunstnik esitab 33 õlimaali oma jõulises paletina tehnikas, mis kohati on aga lihtselt filigraanpeen ning annab mõnele tööle otse nikerdatult reljeefse kontuurid.

Kunstnikuga saame jutule päev enne näituse avamist just väljapanekute lahtipakkimise ja ülespanemise kiiretempolise toimetamise vaheljal. Tõhusaks abimeheks on Vida Juse abikaasa Boshko Ivanovic, kellel on juba pikka aega tuntuin sel alal olemas.

Juba galerii esikus paeluvad meid kaks Veneetsia motiivi, "Palazzo Ca' d'Oro" ja peenelt väljatöötatud trepietüüpi "Vana palee", mis ehitatud a. 1495. Vida Juse elas esimese maailmasõja päevil Itaalias ja on seeläbi rikkalikult kunstitarvade miljöös hästi kodus. Tema teised põnevad väljapanekud on kosmoses ainelised.

Siin on ehitiste väikeste kivikestega ülepuistatud "Andromeda konstellatsioon" ja "Sagittarius" maailmaruumi rohkeassine taustaga. Kunstnik kasutab nii mõnelgi juhul "võõrkehasid" oma maalides, nagu piklikke peeglikilde, kivikesi ning väikesi kuldplaate. Ta on oma omapärase tehnikaga iseläotanud mitmete kunstilaste põhjalike tähelepänekute tulemusena. Aga aluseks on talte ikka ja alati olnud joonistamine, milleks sai tugeva kooli oman ajajal Tartu "Pallases".

"Drakeni" keldrikäigu ühes suures ruumis leiame ainult kaks maali. See on kunstniku "pühakoda", kuhu on riputatud tema kuldtoonides "Jaaniöö" rahvarietes tantsijate ja isjutate gruppidele tüüri- lisele meeleolu loov kompositsioon ja "Toompea loss" — selle tume tagaküljel, liputa Pikk Hermann, okaskroonina näiva västasliku ja loojangupäikese vereva lütkega all tiigil.

See on sümbolne maal ja kunstnikule väga südamelelähedane. Keldrikorra teises saalis on mõned hiplomatiiv maletusest irduvad näivate lamedekivete gruppidega ja lõunamaiselt viitavalt Pakistani naised. Kuna Londonis praegu on rohkelt arvu eksotiilsil elanikke pole kunstnikul tabavate tüüpide leidmine mitte kuigi keeruline.

Oma õpingutest ja rännuteedest jutustab Vida Juse järgmist: "Õppisin kaks aastat "Pallases" professorite Ormissoni ja Melnik klassides. Siis sõitsin Budapesti, kus ennast täiendasin sealsetes kunsti akadeemias kaks aastat. Aga mulle on ja jääb Tartu "Pallase" parimaks kooliks. Just enne sõja algust siirdusin Itaaliasse seinamaalimist (al fresco) õppima. Sinna siis jäingi üheksaeks aastaks. Töötsin filmitööstuses Roomas dekoratöri ja kostüümide joonistajana Roomas tutvusingi oma teise mehe, praeguse abikaasa serbia ohvitseri Boshko Jovanoviciga, kes tollal oli sõjavang. Koos tulime Inglismaale a. 1948.

"Londonis töötasin kaua moejoonestajana, kuni tüdisedin mannekeenideks ja riidehildipudest. Asusin maalina ja mul õnnestus oma tööde müüa erakordselt hästi. Meil on oma maja Ealingi ja Greenfordi piirkonnas lüüsa alaga, kus mind siit koju jõudes otsekohe dünde ja püride korjamine ja moosi keetmine talveks". Kodus ootavad pererahvast ka suured

Vida Juse ainiinaportree Boshko Ivanovi ees.

Ema ja tütar — kaks kunstnikku. Vida Juse Londonist on küllaliseks oma tütrele Ilon Wiklandile, Rootsis hästi tuntud raamatullaustoraatorile. (EPL-foto Lepper).

meekollase karvaga lambakoeri Yorkshire terrier ja majakass.

A. 1965 võitis Vida Juse osa Veneetsia laulituse poolt väljakuulustatud rahvusvahelisele võistlusele kindral Bolivar portreele.

See mõeldud sajandi poliitika-mees ja rahvavabastaja, kes pani aluse "Grande Colombia" vabariigile, on tänaseni Veneetsias väga suures aus. Igas linnas on tema au-sammas ja mõni muu mälestusmärk. Vida Juse maalilisele romantilisele kangelaale väljusele kindralist elu-suuruse portree Veneetsiaele maist tustal, kasutades palju kuld, mida sealset elanikku väga armastavad. Ühe sõbranna käest Caracasest sai ta ajalooliselt raamatuid ja materjale Veneetsiaele kohta, et ennast vabadusvõitluse perioodi hästi sisse elada.

Tulemus oli esimene ja ainus väljaantud auhind kolme tuhanda U.S. dollari suuruses ja kuldmedal "Premio Unico", mis kunstnikule üle anti pidulikult aktusel 19. aprillil 1966 pealinna Caracases.

Veneetsiaele valituse kutsel viibis eesti naiskunstnik viis kuud Caracases. Ta sai palju ringi sõita, ajaloolist Bolivar lahinguväljadel käia. Bolivar-maalijana sai pr. Juse kiiresti kuulsaks. Paljud kohalikud inimesed olid eriti rõõmsad selle üle, et nad olid võistluse võitnud. Kokku oli võistlusele tulnud 77 tööd, neist ainuüks Hollandist 30 pilti. Vida Juse tegi Caracases ka näituse ja müis oma töid väga hästi. Kohalikud eestlased suhtusid üritusse suure huviga ja kunstnikule korraldati mitmeid vastuvõtte. Kaks aastat tagasi esines ta ka Minneapolis, USA-s.

"Londonis olen mitu korda esinenud E. Maja kunstnäitustel. Iseseisvat näitust pole seal veel teha saanud. Ikka müüin oma tööd enne ära kui vajaliku väljapanekute arvu kokku saan. Siin olen näituse jaganud motiivide poolest viieks eriosaks: eesti asjad, praegu aktuaalsed hiplitüübid ja Sardiinia naised Pakistani põgenikud, kosmoses pildid tähekoode ja päikesega, määratamata inimeste grupid — nimetan neid "vandeelsel-lased" ning Veneetsia motiivid", lisab kunstnik.

Stockholmis peatub ta oma esime-

sest abielust tütre, tuntud rootsi lasteraamatute illustreerija Ilon Wiklandi ja tema mereväe ohvitserist abikaasa Stig Wiklandi Soina-kodus. Perekonnal on neli toredat tütar, kes avamispeeval kõik olid väikeste perenaistena vanemale abiks soolapähklite ja karastavate jookide serveerimisega. Peale kaasmaalaste krant-lasteid näitust ka ameerika, prantsuse ja inglise suursaatkondade inimesi ja juhuslikult mööduvaid välismaa turiste.

"Drakeni" galerii omanikud kavatsevad edaspidi teha eesti näitusi. Neid kunstnustlaste, kes kõik elavad samas majas, on kokku neli: arst Arne Agger, kunstnik Torkel Dahlström, õpetaja Barbro Ingevik ja pr. Grete Kullberg. Vanast antikvariaadi kauplusest tegid nad remondi ja muude parandustega pealinn ühe põnevama näituselokaali, kus nagu praegu ikka sünnib midagi põnevat.

KARIN SAARESEN

Pariisile pakuti 1954 aatompomme

WASHINGTON — USA juhtiv lennusaaduse ajakiri "Aviation Week and Space Technology" kirjutab, et USA pakkus 1954. aastal Prantsusmale müüa nelja aatompommi, et kasutada neid viimase vahendina Dienbienphus, kus prantslased olid lootusetult sissepiiratud.

Ajakirja väitel keeldus Prantsusmaa aatompomme ostmast ja Dienbienphus langes, juhataes ühtlasi sisse lõpliku Prantsusmaa kaotuse Indoneesia sõjas 1954. a. mais. "Aviation Week" lisab, et pakumaine tehnik peaminister Joseph Lanielile ja müügiele oleks tulnud Mark 21 tüübilised, suhteliselt väikesed lõhekojuga taktikalised aatompommid, mis lastuks alla prantsuse B 26 pommlennukite poolt. Pomme ei kasutatud kaalutlustel, et need oleksid nõud-ohvreid ka prantslaste endi hulgas.

Talumuuseum Saaremaal

Meil kodumaal oli nii mõnigi maja, mis oli selle kunagisest omanikust-ehitajast maha jäänud kui väike muuseum. Süülitatud sellisena nagu tema oli seda kasutanud. Nii näiteks tundisime Peetri majakes Tallinna Kadriorus kui Vene keiser Peeter I väikest peatuskohta sellesse külmamängu linnas. Tähtsuse majale andis muidugi peamiselt asjaolu, et see oli kunagi keisri oisene omanik.

Tänapäeva kodumaal on aga säilitamisele võetud ka lihtsahva elumüü- nende elanikke tööproduktsooni-ga. Ühe sellisena tuntakse Mihkli talumuuseumi, mis asub Saaremaal Kihelkonnalt 2 km Kuressaare poole Viki külas. Vana talutare kujundati muuseumiks 1959. Talu oli kuulunud kuus inimpõlve samale suguvõsale, kelle viimane esindaja Jakob Reht nõustuski loovutama oma talu säilitama muinsusobjektina. Jakob Reht, kes on sündinud 1886, suri ise kümme aastat pärast muuseumi asutamist, s.o. 1969. Talu minevikust teatakse järgmist.

18. sajandi keskkel, pärast Põhja-sõda rentis Kärja kroonumõisa teomes Mihkel omale mõisa ääremalt Kihelkonna lähedalt tükkese metsapadriku, et asutada sinna omale väikest kodu kartulimaalajakesega. Hiljem tulnud ka Laratsi nimeline mees ja rentinud sinna kõrvale ka omale talukese. Nii saigi Mihklist ja Laratsist Viki küla rajajad Meeste nime-d järgi hakatud ka talusid kutsuma Mihklike ja Laratsiks.

Mihkli järglaste hulgas, nagu see sageli tahab olla, juhtus olema häid ehitajaid. Nii ehitasid tema pojad Laes ja Peeter sinna rea uusi hooned, samuti laiendasid põllupinda. Neist Laesi ja Peetri ehitatud hoonetest kujuneski talu, mis on nüüd saanud muuseumiks. Need hooned esindavad siin 18. sajandi talu-rihitektuuri. Elamus, mis ehitati 1820-datel aastatel leidub kõik roovilise mantelkorstnaga. Selline hoonetüüp on omane ainult Lääne-Saaremaale. Teiseks tuleb tähelepanu juhtida elamu kõrvalhoonetest paargule selles omase leensomega ja viimase kohal pööratava pajapuga. Laut, tuulik ja saun on ehitatud hiljem.

Kõik, mida sisaldasid nüüd Mihkli Talumuuseum, pärineb ka samast talust ja on põlvede töövil. Midagi ei ole toodud siia väljapoolest. Siin säilitatakse nüüd Mihkli talus valmistatud töö- ja tarbeesemeid. Neist tähelepanuvääratavim on kindlasti käsit-si, ümberaetav rehepüksus. Kõike, mida võimaldus valmistada puust, alates sõõglikustatega, on valmistatud kohapääl ega ole ka midagi vana-dest asjadest ära visatud. Mida enam toas et tarvitatud või millele seal ruumi ei leidunud, koondati ai-ta riulitele, mis on nüüd tulvil ol-lekappe, kausse, lipsukuid, piimapüt-te, kala- ja võitose ning väiksemaid ki- asju.

Teise aita on koondatud õllevalmis-tamise vahendid, ratastemajja aga

peamiselt saadi, peitlid, oherdid ja tei-tamisele võetud. Nende juurde kuulub endast mõistetavalt puutrepink peit-litega ja treimistöö artiklitega. Sa-muti on tööle vastav ilme antud re-hetoale, mida sisustavad rukkikar-mispingid, tuulamissarjad, koodid, vardad ja teised rehetööle vastavad abimid. Rehealus, mida tarvitati sõidukite varjupaigana, asuvad nüüd-ki vankrid, saanid ja reed koos ho-buserakmetega.

Talumuuseumi külastaja kirjutab: "Mihkli talumuuseumi hooned ja tarbeesemed moodustavad ühise or-gaaniliselt kujunenud etnograafilise kaunistuse, mis võimaldab saada ühe-vaate saarlaste majanduse ja kultuu-ri arengust 19. sajandi algusest pe- le.

Mihkli talu meistermeeste käetöö on ka taluhoonetest kaugemal seisev tuulik. Tuuliku jalg on laotud spetsiaalselt selle tarvis tahatud kividest. Kuna ümbruskonna maastikus kõrge-mat kohta ei leidunud, tuli tuuliku ehitamisel vedada kokku suur hulk mulda ja kive künnyliku kõrgendi moodustamiseks. Ehituslaadilt on see Saaremaale tüüpiline keeratava kere-ga pukkтуulik.

Tihti küsitakse: miks on Saaremaal nii palju tuulikuid? — Sellepärast, et Saaremaal ei ole jõgesid, tuult aga on küllalt. Kui siia veel juurde lisa-da saarlaste puutööoskus, saamegi vastuse esitatud küsimusele. See mu-dugi ei tähenda seda, et iga talumees ise oma kätega tuuliku valmis tegi. Nagu laevahitust, nii nõudis ka ves-kehitust head kogunud meistrit. Suu-remaks probleemiks oli hea ehitus-materjalil muretsemine. Kihelkonna kandis puumaterjaliga raskusi ei ol-nud, sest iga talu oli küllaldaselt metsa".

Mihkli Talumuuseum Saaremaal on igatähis monument eesti talupoja sa-avutustele ajale, mil ta ise võis olla oma talu täielik omanik ja pere-mehe, tsjades kodu endale kui ka oma järglas põlvkondadele. Sinna on ma-hutatud varasemate aegade kõrväl kindlasti ka meie omarühkusega neid tööpanu tunnistuseks selle perioodi rohketest saavutustest. Kahjuks meie tänapäeva kodumaine kirjandus tiik-ib seda aega hoopis ära vaikima.

E. Vrajer.

● Stockholmis sündis Mai (n-na Küüts) ja Sture Malströmla neljas poeg.
● Baltimores abiellusid James A. Peety ja Kai Ann Tõugas.

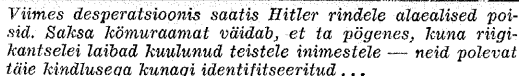
Superintendent
Aleksander Kuum, Kodumaalt kõneleb jumalateenistustel
Teisipäeval, 27. sept. kell 19 Eesti Neli-pühi Kirikus, Brävalla-gatan 11 (lähem T-bana S:t Eriksplan)
Neljapäeval, 23. sept. kell 19 Stockholm Baptisti Kirikus, Norrtullsgatan 37 (lähem T-bana Odenplan).

Isikut, kes on huvitatud
UUES EESTI MAJAS, Wallingatanil nr. 34, Stockholmis avatava
Einelaua pidamisest
palutakse kirjalikult oma soovist teatada aadressil:
A/S EESTI MAJA juhatus, c/o Eesti Päevaleht, Box 667,
101 29 Stockholm L

Alla: 2 armsal 3 heli 4 metsis 5
ad 6 Neptun 7 INRI 8 orikas 9 Leon
Cavallo 11 Manuel Falla 13 aina 15
tiri 19 aasad 22 strom 24 ime 26 alt
28 grinar 29 nunn 30 reede 31 slep-
p 32 ribi 33 Oregon 39 tald 41 laam.

"Tuline vesi, härra õpetaja."

- **Ping pong** on nüüd **Puna-Hiina** mõtetusel kapitalistlikus maailmas moes ja hiinlased on agarad tegema sellest omale kapitali. Hiina lautenismeeskond saabub peatselt **USA**-sse, kuid enne seda tuleb **Ameerika** müügle **Puna-Hiinas** valmistatud lautenissevarustus kaubamärgiga "Double Happiness". Selle turutamise eesmärgel on saanud kas Los Angelesi firmat.
- **Londoni Scotland Yard** teeb teatavaks, et raskemate kuritegude arv **Londonis** on küüslööva aasta esimese kuue kuu jooksul kasvanud mõõdund aastaga võrreldes, mis pannakse kergele karistumäärade arvele.
- **Scotland Yard** esindaja mainib oma kommentaarides, et vaikin enamuse peaks nüüd oma häält kuulda laskma ning parlamendit ja valitusvõimudelt nõudma suuremate karistuste määramist rasketest kuritegude eest.
- **Taivan** on üheks riigiks, kus ei vaadatud **USA** sõjavägede lakkumisele sugugi rõõmsa pilguga. See on aga paratamatu ja praeguste kalkulatsioonide kohaselt jääb 18 kuu pärast **Tshiang Kai-sheki** maa ainult umbes 500 **ameerika** sõdurit. Praegune **USA** garnison koosneb 9000-st meest, kes on seotud **Vietnami** sõja ülesannega.

USULISED SAATED Trans
World Radio kaudu igal pühapäeval, teisipäeval ja reedel kl.
18.30—18.45 lühilainel 25 m.

Eesti Vabariigi oli koht Rasvasteliidu palees Genfis täisõigusliku liikmena 1921 a. alates kuni esimese maailmaorganisatsiooni kokkuvõtmiseni Teises Maailmasõjas. Ka Eesti vabadus võitluses kokku = Rahvasteliidust 14. detsembril 1939 agressorina välja heidetud N. Liidu vägivallas...

Kui Eesti võeti Rahvasteliitu Sündmuse poollesajandi juubel Agressor N. Liit heideti välja

Üks oluline tähtpäev Eesti Vabariigi iseseisvuse ajaloos on 22. september — sel päeval aastal 1921 võeti nimelt Eesti koos naabrite Läti ja Leeduga praeguse UNO eelkäija, Rahvasteliidu täisõiguslikeks liikmeteks. Tähtpäeva meenutab alljärgnevas Eesti Päevalehes Eesti Vabariigi konsul New Yorgis Aksel Linkhorst.

Eesti, Läti ja Leedu võeti Rahvasteliitu vastu 22. septembril 1921. aastal. Rahvasteliidu liigeliikide kohustus oli väljeldada rahvusvahelist koostööd kõikidel aladel ja kindlustada rahu ning julgeolekut. Neid kohustusi täitsid kõik kolm Balti riiki lojalselt oma võimete kohaselt, ühtlasi lootes Rahvasteliidult kaitsel oma julgeolekule.

Balti riigid okupeeriti aga 1940. aastal vägivalla õhupõlvil Nõukogude Vene poolt. Kuigi kaaluv osa lääneriiki ei ole seda annektatsiooni tunnustanud, ei antud neile endise Rahvasteliidu liigeliikidele miski võimalust Liitunud Rahvastega ühineda, kelle liige aga on küll nende anastas Nõukogude Liit. Seesama Nõukogude Liit, kes 14. detsembril 1939. aastal kui agressor Rahvasteliidust välja heideti.

Nimelt olid üksikult taoliseid suurriiki Euroopas Hitleri Saksamaa ja Stalini Venemaa 23. augustil 1939. aastal sõlminud lepingu, mida tuntakse Üldiselt Nõukogu-Ribbentropi pakti nime all. Hitler ostes sellega endale vabad käed teise maailmasõja ja alustamiseks, jättes vastutaksuks riida riike ja maa-alasid Ida-Euroopas oma partneri Stalini meelevaldseks vallutamiseks.

Nii tungis Punaarmee Poolasse kohe peale seda, kui Hitleri ülekaalukad väed olid sellele maale annud hävitava hoobi läänest, ja vallutas selle iseseisva ja Rahvasteliidu liigeliigil idapoolsele osa.

17. septembril 1939. aastal saatis aga Nõukogude Liidu väliskomisar Molotov muu hulgas Eesti, Läti, Leedu ja Soome saadikule Moskvas noodid, milles Molotov kinnitas petlikult nende riikide neutraliteedi respektiivset, — almuti nädalapäevad enne seda, kui Nõukogude Vene valitsus hakkab ettekahtselt seda neutraliteeti Eesti suhtes rikkuma.

Nelle nootidele oli juurelisatud ära-kiri noodist, mille Molotov samal päeval saatis Poola suursaadikule ja milles muuseas öeldakse: "Poola-Saksa sõda on näidanud Poola riigi sisemist ebasabiilsust... Poola riik on tegelikult lakanud eksisteerimast. Selle tõsiasi enda tõttu on kõik NSVL ja Poola vahel sõlmitud lepingud kaotanud oma kehtivuse. Jäetud omapead ja ilma juhtkonnata on Poola muutunud sõdasaks pinnaks igasugustele võimalustele ja ettemä-

gemata juhuslikkusele, millesse võivad moodustada hädaohu NSVL vastu. Sellepärast, olles silamaani olnud erapooletu, ei saa Nõukogude valitsus enam pidada erapooletut hoiakut nende tõsiasjade suhtes... Arvesse võttes seda olukorda on Nõukogude valitsus teinud Punaarmee Kõrgemale komandole ülesandeks anda oma vägedele käsk ületada piiri ja võtta oma kaitses alla Lääne-Ukraina ja Lääne-Valgevenemaa elanikkonnale elu ning varanduse... Samal ajal tahab Nõukogude valitsus võtta tarvitusele kõik abinõud, et päästa poola rahvast õnnetust sõjast, millesse teda viidi tema ebatarkade juhtide poolt..." — Tavaline Hitleri shagoon tema seniste vallutuste "õigustamise" puhul.

Septembri lõpul — oktoobri alul sündis sama Molotov koos Stalini-ga vägivalla ähvardusel üksteise järele Eestile, Lätile ja Leedule peale e. a. abistamiskpaktid, milles 1940. aasta juuniks viisid hoolimata Nõukogude Vene juhtide vastupidistest kinnitustest nende maade annekteerimisele Nõukogude Liidu poolt. See olukord kestab edasi ka praeguse Nõukogude Vene juhtkonna valitsemisel.

Sama ülalnimetatud Molotov-Ribbentropi pakti salaklauslile kohaselt võttis juunis 1940 Nõukogude Vene endale vägivalla ähvardusel ka Rumeenia küljest Bessaraabia ja Põhja-Buskoviina territooriumid.

Selle pakiga oli aga ka Soome loovutatud Vene mõjusfääri. Kuid soome valitsus ei alistanud Moskva survele ja Nõukogude assid nüüd juba otseselt sõjalisele kallaletungile, millest sõda novembrist 1939 kuni märtsini 1940 tuntakse Soome talvesõja nime all.

Nõukogude Vene oli oma hiljutise vägivalla-aktidega Poola, Eesti, Läti ja Leedu vastu juba selgelt demonstreerinud Rahvasteliidu põhikirja ja vaimu vastast käitumist. Peale sõjalist kallaletungi Soomele, esitas viimane 3. detsembril 1939. aastal selle küsimuse Rahvasteliidu Nõukogule seisikoha võitmiseks. Rahvasteliidu peasekretär astus viivitamata samme Täiskogu kokkukutsumiseks. Oma telegrammis 4. detsembrist keeldus aga Nõukogude Liit Täiskogu koosolekule tulemast, tuues põhjenduseks, et ta ei tunnusta enam senise Soome valitsuse olemasolu ja on sõlminud 2. detsembril vastastikuse abistamise ja

sõpruslepingu Soome Demokraatliku Vabariigi valitsusega, kellega tal on rahulikul vahekorrad. Tegemist on siin venelaste endi poolt loodud Kuusineni nukuvallitsusega.

Soome küsimus esitati Täiskogule Nõukogu otsusega 9. detsembrist. Küsimuse arutamiseks moodustas Täiskogu 13-liikmelise erikomitee, mis koosnes Briti, Prantsuse, Rootsi, Norra, Iiri, Portugali, Kanada, India, Egiptuse, Siiani, Boliivia, Uruguai ja Venetsueela esindajast.

Rootsi esindaja Undén algatusel tegi erikomitee tühisolevate poolte ettepaneku vastutusevase seismapanekuks ja läbirääkimiste alustamiseks, et Täiskogu vahetaltusel rahu jalu le saada. Soome poolt võeti ettepanek kohe komitee koosolekul vastu.

Nõukogude Venel tuli aga telegraafilise ettepaneku peale vastus, et Nõukogude Venel ei ole võimalik järgneda Täiskogu üleskutselisele motiivile, mis toodud esile telegraafilises vastuses 4. detsembrist.

Erikomitee ettepanekul võeti vastav resolutsioon Täiskogu poolt 14. detsembril vastu ühel häälel kaheksa riigi erapooletuks jäämisel. Sama päeva õhtul kinnitas Rahvasteliidu Nõukogu selle resolutsiooni ühel häälel nelja riigi, nende hulgas Soome, erapooletuks jäämisel.

Resolutsioonis öeldakse 1) et Nõukogu ühineb Täiskogu hukkamõistva otsusega Nõukogude Liidu poolt Soome vastu teostatud aktsiooni suhtes ja 2) lelab, et oma talitusviisi ja Nõukogude Liit end seadnud väljaspoole Rahvasteliitu ja sellest järeltulib, et Nõukogude Liit ei ole enam Liidu liige.

Nii lõppes Nõukogude Vene liikmesolek Rahvasteliidus, olles nüüd aga Liitunud Rahvaste Julgestusnõukogu alaline liige vte õigusega, Sama vägivallavõim ohvrid Eesti, Läti ja Leedu on aga maailma rahvaste koostöö organisatsioonist eemale jäetud.

A. Linkhorst

EESTI KULTUURI KOONDIS POSTGIRO 57588

M. Kurdve Eesti Komitee uueks juhatusliikmeks Muudatusi Göteborgis

Eesti Komitee juhatus pidas sügishooaja esimese koosoleku kehtinud 8. septembril. Koosolekut juhatas esimese A. Reintamm, kes koosolekut avades mälestas surma läbi lahkunud auhüiget prof. Birger Nermani, Eesti Komitee Göteborgi osakonna esimest Jakob Aljast ja juhatusliiget Arnold Peetsi. Vabaks jäänud juhatusliikme kohale otsustati kutsuda esimene kandidaat Madli Kurdve ja uueks Asemekotogu liikmeks Konstantin Steinman.

Suve jooksul toimunud noortejuh-tide kursustest Tunesias ja Gotlandi Toftas esitas aruande abiesimees H. Mark, kes oli kursuse juhatajaks Tunesias. Tofta kursuse juhatajaks oli noortestruktuur E. Norvell. Tunesia kursusest võttis osa 25 noortejuhiti ja Tofta kursusest 22 noortejuhiti. Molemate kursuste sisuline tase oli väga hea ja mõlemad kursusi tuleb pidada täielikult õnnestunuks.

gi osakonnas tekkinud olukorrast pärast esimehe Jakob Aljase surma.

Osakonnale on hangitud uued ruumid Göteborgi Eesti Majas ja Osakonna organisatsiooniline struktuur ja büroo juhtimine on ümberkorraldamisel. Need küsimused tulevad juhatusle otsustamisele järgmisel juhuks koosolekul. Praegu juhib tege-litult Göteborgi Osakonna tööd Ger-hard Peet.

Rootsi Eestlaste Esindusega koostöös korraldatud Gimo kursuse kohta andis informatsiooni selle kursuse pedagoogiline juhataja abiesimees W. Muld. Kursuse aruannet aga ei olnud veel E. Komiteele esitatud, kuna kursust toimus alles augusti kuus.

Bästadis toimunud eesti õpetajate kursuse kohta esitas aruande kursuse juhataja dr. J. Ungerson. Kursusest võttis osa 24 õpetajat ja mänguringide kasvatajaid. Kursuse lektoriteks oli rida tuntud teadusemehe ja pedagooge, mille tõttu oli kursuse sisuline tase kõrge ja kursus õnnestus hästi.

Edasi kinnitas juhatus presiidiumi poolt määratud järgmised toetused: Ulrichehamni Eesti Täienduskoolile kr. 73840, Eesti Abi Sukikodude kuratortoomile suvikodude personali õppevade korraldamiseks kr. 1000.—, Södertälje Eesti Laskurklubi noorte laskesportilaagri puudujäägi katteks kr. 400.—, Stokholmi Eesti Lastelaie-le pärastõuna-kodu asutamiseks kr. 1000.—, Vabade Eestlaste Põllumajandusliidule 13. aastaraamatu väljandamiseks 10 000 lehte paberit ja 100 stensiili.

Eesti Komitee esindajaks Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi Keelkomisjonini valiti dotsent Teodor Künnapas.

Abiesimees H. Mark informeeris koosolekut Eesti Komitee Göteborgi-

Ärimeeste soovunelm Puna-Hiinas

NEW YORK — Kogu maailmas tehakse nüüd suuri kalkulat-sioone, milliseid fantastilisi võimalusi pakuvad Hiina turud läänemaailma riikidele.

Tšiiliis kalkuleerib üks kommunistlikul liinil olev ajaleht, et Hiina ostab peatselt ühe elektripiri igale elanikule. Kuna Hiinas on 750 miljonit elanikku, siis võtab arvestada, kui palju vask saavad Tšiiliis vaskkaevandused müüa nende elektripiride valmistamiseks. Kalkulatsioonide tegijad unustavad ainult nende arvestuste tegemisel kaks tühist asjaolu — kust võtab Hiina raha nende elektripiride ostmiseks ja kust saab ta elektrivoolu nende käiku rakendamiseks.

● Prof. dr. Jüri Kurmanil, kes on Lääne-Hiinaos riikliku ülikooli rahvusvahelise kirjanduse õppejõuks, on valmimisel ingliskeelne raamat Soome ja Eesti kirjanduskontaktidest — "Literary contacts between Finland & Estonia".

Kas teie naabrid ja sõbrad loevad

EESTI PÄEVA-LEHTE?

Tiheda kogunemisega meie oma ajalehe ümber (kogu Rootsis ilmuvale ajakirjandusele majanduslikult raske ajal) kindlustama tema ilumist. Mida rohkem lugejaid, seda paremad ressursid ajalehe kujundamisel ja lugejate soovide rahuldamisel.

SOOVITAGE EESTI PÄEVALEHTE NENDELE, KES VEEL EI OLE TELLIJAD EPL saadab meeleldi proovinumbreid.

Kennani vapustasid Potsdami konverentsi suured sõnad, millel polnud katet. Ja see, et lääneliitlaste juhul lasksid end alt tõmmata Stalini jutust, et ta vajab "Königsbergi jäävaba sadamat", mida polnudki olemas...

"Roimar kohtunike hulgas" Kennan lääne vigadest "Königsbergi jäävaba sadam"

George F. Kennani mälestustes (vt. EPL 8. sept.) mängib tütud osa ka UNO, kuigi ta vastandina president Rooseveltile ja paljudele ameeriklastele mingisuguseid lootusi sellele loodavale organisatsioonile kui rahu garanteerivale organisatsioonile ei pannud. Seda näitas juba eelmises ülevaates puudutatud Poola küsimus. Stalini tahtis Poolat tühedalt siduda N. Liiduga, kas siis UNO nõusolekuga või mitte, see oli tal ükskõik. Üldse vaatas Vene UNO-le kui asutusele, mida Roosevelt ümtingimata tahtis ellu kutsuda, käies president Wilsoni jälgedes pärast Esimest maailmasõda. Stalini huvitas UNO üksnes kui asutus, mille kaudu võis ehk lootuda midagi välja kaubelda Moskvalle, tema kui rahu kindlustamise organ näis Stalini ülearune.

Rahu sai säilitada Kremli arvates kui Moskva kui sellega nõus, muidugi mitte. Ameeriklased aga lootsid näiteks Poola küsimust lahendada demokraatlikus vaimus ja vastavalt Poolale enne sõda ja sõja ajal antud lubadustele. Kui palju sellest välja tuli, teame tänapäev ja nägi Kennan öieti ette.

Muidugi ei olnud UNO asutamise plaan midagi uut ajaloos. Tema aluseks oli naiivne arvamus, et pole muud vajat, kui alal hoida status quo Euroopas ja asi on korras. Nii sugused organisatsioonid nagu endine Rahvaste Liit ja teised sarnased, on oma olemusest juba alustanud muutust ja asjast huvitatud suurriigid enam polnud huvitatud status quoist, pole ükski neist asutustest suutnud rahu alal hoida. Nii oli see Metternichi ja Hitleri ajal, nii on see praegu.

Hea näitena enne UNO asutamist valitsevat olukorrad ja Vene-Ameerika vahelistest vahetõrgetest toob autor, iseloomustades Stalini suhtumist Roosevelti.

Viimane palus kord enne USA presidenti valimisi Stalinit, et see oma mõju maksima paneks ja ei lubaks Ameerika kommunistidele teha propagandat tema, Roosevelti, presidendiks tagasisvalimise kasuks. Ta kartis füüsi õigusega, et kommunistide avalik poolehoid temale mõjubi ainult eitavalt tema positsioonile.

Kõigepealt oli see alandav USA positsioonile, et president läks abipalujana Stalini juurde. Ta võis ükskõik mida paluda, kasu poleks sellest niikuinii kunagi olnud. Stalini tegi alati täpselt nagu tema järeltulijadki seda, mis talle ja kommunismile oli kasulik, mitte teistele.

**METSAKODU
ÜHDISTUS**

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

**VABAÕHUPIIRKOND EESTI
SKAUTLIKELE NOORTELE**

Potsdami konverentsi töi Kennanile uusi pettusi, mida ta ei varjanud. "Mina ei mäleta ühtki dokumenti, mis mind nii oleks depressioneerinud kui Trumani poolt allkirjutatud kommünikee pärast läbirääkimiste lõppu. Väljendused nagu 'demokraatlik', 'õiglane', 'rahulik' jne., mida võis tõlgendada nii või teisiti, käisid risti vastu sellele, mida olin kogunud läbirääkimises enamlastest võimustega. Siia kuulub näitena ka ümber teha saksa kasvatusviisi ja seda kooskõlastada 'demokraatlike põhimõtete'ga. Veel hullem oli kasvatus koostöös venelastega muuta saksa õigussüsteemi korda selliselt, et ta vastaks 'demokraatlike põhimõtetele'. Iga inimene Moskvas võinuks meie esindajale seletada, mida enamlastest juhul arvavad 'demokraatlike põhimõtetest'. Saksa ja lääne avalikkuse eksiteele viimist sarnaste terminitega dokumendis, mis kandis peale Stalini, veel Trumani ja Atleele allkirja, ei saa vabandada isegi selle suurima naiivsusega", mis valitses lääne juhtivate ringides.

Nürnbergi protsessi osas on autor arvamusel, et kõige õige moleks öelda neid nätsijute, kes olid üle maailma tuntud sõjakurjategijatenä, pärast nende isikute kindlakstegemist maha lasta.

Nende karistamiseks aga lavastada suur ja kõmuriakas protsess polnud ainult ülearune, vaid otse kahjulik. Viimast oleks mõtet olnud, kui sellega oleks võidud maailma avalikkusele näidata, et kohut mõistvad rahvad ja nende esindajad peavad igat liiki masskuriteid rõnaks. Kuid asjaolu, et lasta kohtuistungist osa võtta ka enamlasi, rikkis täielikult protsessi mõtte ja sihi.

Kohtunikeks võtsid ju osa režiimi esindajad, milline oli vastutav vene revolutsiooni hirmsate julmuse eest, kolmekümne aastate "partei puhastamiste" eest, samuti vastutav kõikide poolakate ja baltlaste vastu ette võetud koleduste eest sõda ja pärast sõda. Veel enam lääne liitlased, kes ühes enamlastega neid protsesse pärast sõda korraldasid, tegid ennast kaasrüüdlasteks, sest iga terve mõistusega inimene pidi ju järeldama, et sakslaste poolt toimetatud kuriteod Hitleri ajastul olid karistatavad, kui neid toime pani üks teatud rahvas, ja andeksantav, kui need sündisid ühe teine rahvas. Nürnbergi protsessi ja tema üksikasju ei saa sellega vabandada, nagu poleks läänellitlaste tegeledas teadnud, mis USA rakettpommide vastase koitoliitlaste tegevuse. Täista aga tuleks katte aktid olid kaunis põhjalikud ja andsid hea ülevaate sündinud faktidest, oli ainult vaja nendesse aktidesse süvendada ja terve küsimus rahulikult läbi mõelda. Muidugi tähendasid bolshevikud, et sarnased mõttekäigud ja vastavad väljendused "alatu laim", teisi motive neil vastu panna polnud...

Teistest üksikasjadest pärast sõja faktidest lõppu, peab autor eriti veel Königsbergi küsimuse juures, saksa viist sellepärast, et Stalini selles asjas nii Churchilli kui Roosevelti korralikult altõmbas. Ta nõudis Königsbergi ja selle ümbruse andmist N. Liidule, kuna viimasele puuduvad jäävaba sadamad Baltimere. See oli lihtne vale. Venelased olid Baltikumi okupeerimiseks juba enda alla võtnud Lihavi, Vindavi Lätis ja Paldiski Eestis, mis kõik olid jäävabad.

Seejuures polnud Königsberg üldse jäävaba. Linn asus 49 km merest eemal, kunstliku kanali ääres, mis talvel külmub mitneks kuuks kinni ja mida saaks lahti hoida ainult jäälõhkujate abil. Peale selle võivad Königsbergi kasutada ainult keskmise suurusega laevad, kuna vee sügavus linnas sadamas on 7 1/2 m. Truman pani läänellitlaste puudulikele teadmistele veel krooni pähe ja seletas avalikult ameeriklastele, puudutasid Potsdami konverentsi käiku, et tema olevat tahtnud täita venelaste sadamadele astada vana soovi kord omegi saada jäävaba sadamat oma riigile Baltimerele!

Oskar Angelus

Kanada ei soovi USA raketite

OTTAWA — Kanada avaldas Valge Raamatu oma kaitsepoliitika kohta, mis soovib vahendada Kanada osa Põhja-Ameerika ühisel õhukaitse-süsteemis (NORAD) ja suurendada kaitsejõudude põhjajalad.

Soovitatakse tuumalaenguga Pomace raketite baaside likvideerimist Quebecis ja Ontario's, kuid jätta NORAD kaitse-süsteemi lenukiid, mis raketistatud raketitega õhuvõitluses. Kanada ei peaks ka ühine-USA rakettpommide vastase koitoliitlaste tegevuse. Täista aga tuleks katte aktid olid kaunis põhjalikud ja andsid hea ülevaate sündinud faktidest, oli ainult vaja nendesse aktidesse süvendada ja terve küsimus rahulikult läbi mõelda. Muidugi tähendasid bolshevikud, et sarnased mõttekäigud ja vastavad väljendused "alatu laim", teisi motive neil vastu panna polnud...

Mari hõimurahvas Volga keskjooksul

N. Liidus elunevaist soome-ugri rahvast on üks suuremaid gruppe marid, endise nimetusega tsheremissid, keda Tallinna lehe Rahva Hääl andmeil paikneb Mari ANSV-s 685 000 inimest. Maride n.n. atoomse vabariigi pindala on 23 000 ruutkilomeetrit, kusjuures suurema osa territooriumist võtavad enda alla metsad.

Mari ANSV-s toodetakse külmatusvahendeid, elektroonilisi produkte, vitamiine, tehnilist paberit, kunstnahka ja puitkiudplaate. Ent koduse käsitööna ka korve, viiske ja vilte. Viiske valmistatakse peamiselt stiliseerituna suveniirideks.

Mari pealinn kannab nime Joshkar-Ola (end. Tsarevokokshaisk), kus kunagisi tsariaegseid kirikuid, arvult kuus, asendavad teatrid, pedagoogiline instituut ja polittehniline instituut.

Maridel on ka oma kirjandus, milles on esindatud kõik žanrid. Mari keeles ilmuvad kohaliku ajalehed ja kolm ajakirja, kuigi keelt kirjutatakse kirilli tähtedega. Paar aastat tagasi valmis muuseum ka esimese mari ooper "Akpafor". Mõõdunud aasta lõpus korraldati Eestis Mari ANSV kultuuripäevad, millele Tallinna ajakirjandus pühendas suurt tähelepanu.

Tsaarajal nimetati marisid ametlikus keeles tscheremissideks, kuna rahva keeles esines ka siis nimetus — marid. Umbes pool mari rahvast elab Volga keskjooksu aladel, teine pool üksikute küladena ja külad rühmadena hajali mööda suuri territooriumi — Bashkiiri, Tatari ja Udmurti ANSV-s, Kirovi, Gorli, Permi ja Sverdlovski oblastis ning kaugelema idas. Nii kirjutab marisest Paul Kokla, kes Eestis nüüd üks mari keele uurijaid, raamatus "Saaremaast Saajandid".

Mari pealinnas Joshkar-Olas tõuseb elanike arv juba üle 180 000. Oma maride elu kirjeldades ütleb Paul Kokla, et esimeseks tugevamaks muljeks oli mitu täielikku rahvarõivaid mari naist Joshkar-Ola kesklinna tänaval. Kuid ka muidu peavad marilased tänapäevalgi veie isisade kombestikust hoolikalt kinni. Traditsioonil lugupidamine inimese isegi ehituses. Vooderdamata palktäre püstitatakse vanal äraproovitud viisil.

Nende mariaste kohta, kes elavad väljaspool Mari ANSV-d, kirjutab Paul Kokla, et ka Permi ja Sverdlovski oblastis, näeb mari naiste seljas tihti rahvariiet. Keegi on hästi säilitanud oma ilme. Permi oblasti kolkaküla neid seletavad bussis, kuidas nad igal pool, igas rajoonikeskuses, mari keelt kõnelevad.

Kuid tuleb ette ka teisesuunalisi arusaamu, eriti koolihariduse asjus. On nii, et mariaste aladel on algkoolides õpetus üldiselt emakeeles. Mäemariaste maal on aga lapsevanemad ise mitmel puhul esinenud

sooviga emakeelse õpetuse lõpetamiseks.

Mari keeles on kaks kirja keelt: niidumari ja mäemari murre. Suurema murena esineb niidumari murre, mis levib suuremal osal Mari ANSV territooriumil ning mõningal määral ida poole selle piiridest (näiteks Bashkiiris, kus elunevat eriti rohkearvuliselt marisid). Mäemari murret kõnelatakse kõige läänepoolsemas osas Volga paremal kaldal. Oma nime olevat ta saanud sealsest künklikust maastikust. Mõlemas mures esineb rohkesti laensõnu vene keelest.

Maleklubi eduka Adelaides

ADELAIDE (EPL) — Adelaide eesti maring, mis kuulub kohaliku eesti seltsi allorganisatsioonide koosseisu A.E.S. Maleklubi "Estonia" nime all, võitis sel aastal edukalt osa klubivahelisest turniirist Adelaide.

Turniir algas mõõdunud aprillikuu alul ja kestis 4 kuud, kusjuures teinast võitis osa 25 kohaliku maleklubi 60 meeskonnaga.

Mäng toimus kuues klassis, nimelt A, A-reserv, B, B-reserv, C ja C-reserv klassides. Tavaliselt kohaliku turniiridel C-reserv klassi ei esine, seetõttu aga loodi see eriklass juurde põhjusel, et C-klassi meeskond ant turniiriks üles rohkemal arvul, kui võis vastu võtta. Viimase ülesandad paigutati seetõttu C-reserv klassi. Igas klassis võitis turniirist osa 10 meeskonda, mängeid igakuks 9 voo. "Estonia" pani välja kaks meeskonda, — ühe B-reserv ja ühe C-reserv klassis. B-reservis mängisid: A. Arumaa, R. Ollino, M. Murro, H. Semenov ja H. Härm. C-reservi koosseisu kuulusid: K. Saar, A. Leino, pr. L. Trett, U. Tamme ja V. Laaring.

Turniiris tulid mõlemad meeskonnad teisele kohale. Eesti B-reservi meeskond sai 31 punkti, kusjuures esikohale saanud General Motors Holdens meeskond sai 35 ja viimasele kohale tulnud Flindersi Ülikooli meeskond 7 1/5 punkti. Eesti C-reserv meeskond sai 23 punkti jättes poole punktiga maha esikohale tulnud Public Buildings Department meeskonnast.

Tegelikult jõudis eesti C-reserv meeskond oma võidupunktide poolest esikohale, kuid talle kujuenes kahjuks turniiri vältel, kaks korda ast leidnud punkte ümberarvestamine seoses kahe turniirist osa võtnud meeskonna diskvalifitseerimisega halva osavõtu pärast. Mängus nendega võisteldes saanud punktid annuleeriti ja selle tulemusena kaotati eestlastel rohkem punkte kui nende kannul olev meeskond, libisedes sel viisil esikohalt teisele kohale.

**Eesti Päevalehe
TELLIMISPOSTGIRO
number on 156770-0
(Eesti Päevaleht Förlags AB,
Box 667, 101 29 Stockholm)**

Lugupeetud tellijaid palutakse mitte kasutada enam varasemat Eestlastuna-Kuririni tellimispostgirot ega vana sissemaksukaarte sellele postgirole, kuna Eesti Päevaleht on kogu tellimisasjaajamise üle võtnud. Tellijate tulevad endiselt sissemaksukaardid, nüüd aga juba uuele postgirole.

Alkoholikahjustused Rootsis kuni 14 miljardit krooni...

Hiljuti Örebro toimunud koosolekul prof. Bertil Ohlin andis lähtematerjali alkoholi hinna kohta. Ta loe-les need alad, kus alkoholitarvitamine — mitte ainult selle kuritarvitamine üldises mõttes — tekib ühiskondlikke kahjustusi. Need on üldine töövõime vähenemine kuni 2 prots. aastas, isiklikud kuritarvitamise kuld, haridusliku ambitsiooni vähenemine, mõju haigestumisele, pikajaline mõju töövilmele, kuritegevus, liikluskahjustused jne. Alkoholitarvitamise kogu rahvamajanduslik kahjustus on 4–8 prots. või 7 kuni 14 miljardit krooni.

Örebro lääni direktor L. G. Nils-soni arvustuse järgi langeb vähemalt 5 prots. haigusravi kuludest alkoholi tarvitamise arvele. Selle aastakulgu üldsummast 13-nest miljardist kroonist moodustab see 650 miljoni krooni. Kui seda summat vähendada 1/2 miljardi kroonini, siis on see kulusumma võetud väga tagasihoidlikult.

Koolijuhataja E. Asbrink ütles, et alkoholi kind on "uus generatsioon", koolides on keskõli muutunud "noortemoeks". Keskõli on liialt kergeti küttesaadav. Alkoholi reklaam on "elukardetav". Õllepruulijate kapitali ja ärihuvi ei mänge väikesest osa. Kassasaamine on tähtsam rahva tervisele.

Tihti nimetatakse keskõle kiisimust noorte probleemiks. Kuna noorsugu ei olnud see, kes nõudis keskõlest, siis on keskõle probleem esmajoonel täiskasvanute probleem. Selle probleemi taga tuleb tegeleda ka töökohades, kus tuleb vallandada töötajate alkoholi tarvitamist tagajärjel.

Vähekesenud noored vajavad alkoholi kahjustuste kohta asjatundliku informatsiooni, et nad loobuksid alkoholi ja narkootiliste ainete tarvitamisest, nad vajavad alkoholi-vaab miljöde selleks, et nad ei hakaks ei keskõlet ega muid alkohoolseid ja narkootilisi aineid tarvitama.

Dots. Jan Trost Uppsalast väidab, et olte tarvitamises on tekkinud suur muutus. Neljakümne aastat eel peetud illejoomist peeneks kombeks, väljendus "õlekõht" oli pilke lise kõlaga. See vaade muutus ühenduses kangeõle vabaks laskmisega, sellega enne keskõle tulekut. Sellekohastes valdustes ollakse tihti kaunis tagasihoidlik, kuid probleem ise on halvem kui paljud usuvad.

Keskõlest joobunud noorte vahel tekib tihti omavahelisi lööminguid, vägivalla tegusid lokaalide personali ja eriti vanemate inimeste vastu, sissenuride, autovarguste, aknaruutude purustamist ja muud vandalismi. Paljud noored lähevad põhja keskõle mõjul. Paljude lastevanemate närid saavad rikutud selle tõttu, et keskõli on see hävitav värv, millest lapsed ja noored takistamatult võivad läbi samuda.

Vabas iseseisvas Eestis pandi erilist rõhku abiturientidele ja leerilastele karskusküsimuse selgitamiseks eriliste kirjutiste, läkituste ja brošüüride kaudu.

Käepärast olevas brošüüris "Kategorilise karskusküsimuse põhjendused", mille koostanud Elmar Elisto ja Eesti Ühiopilaste Karskusiühendus 1929. a. kevadel saatnud abiturientidele kooli lõpetamise puhul, pannakse erilist rõhku täiskasvate maailmavaate arendamisele ja siivendamisele. Kategoriline karskusküsimus oli 42 aasta eest ja on ka praegu karskusküsimuse nurgakiviks.

Kokkuvõttes kirjutab Elisto järgmist.

Alkoholikarskuseks võime nimetada isikut, kes täielikult hoidub alkoholi tarvitamisest, (millega kooskõlastatud muudki eluviisid). Kategoriline suhtumine pahedesse ning järjekindlus maailmavaates on kindlamaks tagatiseks tuleviku edule.

Et liigjoomine on halb, teab igaüks. Joomar ei jaksa pinnale tagasi tulla, Poolehoidu temal kellegi juures ei ole, siin väljendab alkohol oma õiget nägu. Seda seisukorda ei poolda keegi. Eeskujaks võetakse parajuslike tüüpi. On fakt, et suurem osa joomisest on vilja arenenud parajuslikest. Parajuslased sellest ei hooli.

Kuna alkoholi väikesel arvul tar-

vitamine ei anna kohe nähtavaid halbu tagajärgi, siis arvatakse, et parajus pole kahjulik. Seejuures ei arvata alkoholi iseloomu. Iga kvantum, millega inimene end uimastab, nõrgendab ta enesevalitsust, vähendab tema vastupaneku tahte jõudu. Esimestest tahtlikkudest sammudest jõutakse varsti ebatahtlikkudeeni.

Mille põhjal võib parajuslike õigustaja teada, et ta jaksab püsida ilma hädaohuta parajuse piirides? Paljud on lootnud oma tahte jõule, kuid siiski läinud allamäge. Keegi ei ole tahtnud muutuda joomariks.

Tugevad, kes enesest pärast võiksid olla parajuslased, peavad sellest loobuma nõrgemate huvide. Siin ilmneb karske maailmavaate altruistlik joon, tunnistades alkoholismi ühiskondlikuks pahaks, millele langeb karskusküsimuse pearrõhk. Alkoholism on sotsiaalne pah, mis ei piirdu ainult isikuga ega tema vabadusega.

Edasi. Iga mõtleja inimene peab tähtsamaks eluküsimust võitma seisukoha. Need ei või olla mingisuguse ebamäärased siia-sinna kaldumised. Pooldades karsket maailma vabadet, siis tuleb see esimeses joones läbi viia enese juures. Juba väike eksimine karskusküsimuse vastu ka tervisviina näol on enese põhimõtete otseselt rikkumine.

Raamatus "Miks olen karske?" lk. 69 ütles G. Laja: "Olen karske teinud, kuna kuri jääb kurjaks, inetus inetuseks, süü süüeks, enesealandamine enesealandamiseks, ükskõik millisel määral see toimub. Keskõle karskusküsimuses ei ole... Ideed haaravad meid kaasa, viivad edasi ainult siis, kui nad on puhtad".

Pidulauas istuvad noored keeldusid alkoholist, kuid kardavad eranditena äratada tähelepanu ja sattuda vanemate pilke alla. Nad on seltskondlikus elus vilumatud, ja kuna vanemad koosviibivad on neile autoriteetsed, siis järgnevad nad kergesti "targemate" eeskujul.

Pinna-studio PROOVID

Signe Pinna

Pinna-Studio on alustanud Arvi Moori poliitilise satiri "Vana kelli" proovidega. Näidendi esietendus toimub 13. novembril Sõdra teatris.

Kaastegevad: Jussi Romot, Aleksander Pihl, Roman Väli, Siiri Krilisa ja Signe Pinna.

le. Kategorilisel keeldumisel on siin mõjuvaid tulemusi.

Joomakombe ja terviseksjoomise kohta kirjutab G. Laja: "Miks olen karske?" lk. 22: "Korraldikul kodanikule tuleb hääbistavaks lugeda sisse kallata endale alkoholi, mis on meie ühiskonnale suuremaks mädapaiseks, lugematute viletsuste põhjuseks ja öelda sealjuures veel pilkavalt "terviseks"... See komme ei kõlba edendamiseks ja toetamiseks. Milliseid tänapäeva ühiskonnas ette tulevaid nähtusi me toetame, milliseid mitte, jääb meile loomuliku teadvuse kaudu otsustada, mis on elu ehitav, mis elu jastav... Alkoholiterviseks juua on päris inetu pilge isikule, kelle nimel see sünnib. Iga alkoholi tilgaga, mis endale suhu kallame, teeme enese osanikkus kõigis kuritõus ja pahedeks, mis tema tõttu asja leiavad." Ja lk. 53 kirjutab G. Laja: "Karskusküsimus ei moodusta enesest mingit eri maailmavaadet. Ta on iga elujatava maailmavaate põhitoon. Karskusküsimus on terve eluhoitumise lahutamatu osa... Elu- ja elu — tunnetame karskusküsimust, asume vastasseisukohale — ütlemme ei. Ja kolmandat seisukohta ei olegi."

Pikast ajavahet hoolimata on jäänud püsima täiskasvuse nõue kui karskusküsimuse põhialus. Alkoholiküsimuse tõeline seisukord tänapäeva Rootsis ja karskusküsimuse idealistlikud püüded iseseisvas Eestis peaksid looma üldise teoksidamise, et laste tuleviku pärast ei pakutaks neile alkohoolseid jooke, et noorte peod ning kokkutulekud oleksid alkoholivabad ning et püütaks noori kaitsta selliste sõprade ringi sattumast, kus neile alkohoolseid jooke ja teisi uimastavaid aineid võidakse pakkuda.

BERNHARD MÄELO

Uus doktor

Torontos elunev Peeter Aukst kaitseb doktori väitekirja USA-s Harvardi ülikoolis Inglise kirjanduse alal. Doktoritöö pealkirjaks oli "The Styles of Faith" ja see sisaldas uurimust uuse mõjude kohta proosastiilis Inglise reformatismis Auksti.

Peeter Auksti sündis Paides, 1. detsembril 1942 Omandas keskkariduse W. A. Porter Collegiate's Scarborough's 1961 ja võitis nelja-aastase stipendiumi edasijõppimiseks. 1965 lõpetas Toronto ülikooli Inglise kirjanduse alal "summa cum laude". Ta asus Commonwealth stipendiumiga edasi õppima Magdalen College's Oxford's, Inglismaal, kus saavutas B. A. (M.A.) kraadi 1967 Inglise kirjanduse alal esimese klassi kiinnetega. 1967 ja jätkas oma õpinguid Harvardi ülikoolis doktori kraadi saavutamiseks. (M.A., 1968; Ph.D., 1971).

Praegu töötab Peeter Auksti Western Ontario ülikoolis Londonis assistent professorina Inglise kirjanduse alal.

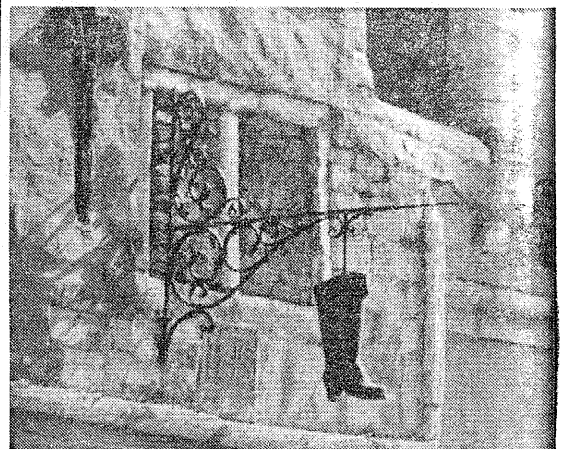
Akadeemilise töö kõrval on Peeter Auksti aastate jooksul olnud mitmesuguseid huvialasid: ülikoolis ta on tegutsenud näitejuhina mitmetes klassikalistes ja moodastes näidetes, olnud ajakirjate toimetaja ja inu-kuna sportlasena oli Ontario ja Quebeci ülikoolide kettaheite meister. Akadeemiliselt kuulub Korp' Rotaliasse.

Tähtpäevi

Uddevallas sai 11. septembril 50-aastaseks Evert Kennamets.

Uddevallas saab 22. septembril 60-aastaseks Rafael Jügi.

Stockholmis sai 7. augustil 50-aastaseks täiuvilins. Harry Koortis.

Keskajast pärinev kingsepa rippsiilt Raekoja tänavas.

Dekoratiivsepsid Tallinna 'erialaks'

Üheks populaarsemaks käsitöoharuks keskaegses Tallinnas kujunes dekoratiivseps. Üldse on sepad lüüdmägil käsitöölisi nii Tallinnas kui ka kogu Eestis. Kuid just keskajal aenes nende töö laia ulatusega rakenduskunsti haruks, mille kõrgerpoodina esines XVII sajand.

Selle sajandi kohta üldelakse albumis "Tallinna seps" et see oli aeg, mil Tallinna punaste katustega tornide kohal helkisid loendamatud tuulelippud ja ehisvarded; vilunurkadest sülitasid vett mitmevärvilises ehtes lohepead; kaneid fassaadidele lohepead; kaneid fassaadidele elustasid sõjaks rivis müüriankrud, millede vorm lähtus sageli odade ja muude sõjariistade kujust; vägevaid kindluseväravaid ja hooneid üks kaunistasid tervikliku kompositsioonina sepsinaelad, lukud, koputid, käepidemed ja hinged. Selline sepsie rohkus vajutas linnale mehise ja jõulise pitseri.

Tallinna sepsist on kõige tuntumaks osaks tuulelippud. Nende rikalik ja kaunis varadekor, elegantseid proportsioone ja huvitava lahendusega lõgellid (lipuke) annavad koos raiakivist viilukoonide või varahoidjate-lõvidega vanalinna intimiti soojust ja muhead meeleolu.

Kõigist neist üheks kaunimaks on raekoja läänepiili suurejooneline ja tervikliku kunstilise lahendusega tuulelipp Tallinna suure vapi motiividega lõgellil. Sellele lisatakse veel, et ettekujutuse tuulenäitajate kunagisest toredusest annab "Kolme õe" majadegrupil asuv tuulelipp, mis on seni ainukesena taastatud tema endises kuldseis rüüs. Suurem osa kaunistest tuulelipudest pärinevad XVI ja XVII sajandist.

Omapärase toredade ornamentidega mõjuvad müüriankrud. Neid säilib veel üsna arvukalt. K nende vorm on küllaltki varieeruv — lihtsatest, robustsetest raudlattedest kuni elegantsete spiraalvormideni. Ühe parima näitena müüriankrute dekoratiivsest mõjust esineb fassaad Raekoja tän. 3.

Jookumate kodanike majadel ja ühiskondlikel hoonetel olid keskajal kõige katimaks septidekoriks fantastilised lohepead — veesülitid, millede ainsus esindaja säilib veel raekoja.

Juba keskajal oli tänavapildile omane ulatuslik reklaam mitmesuguste töökodade, poodide, võõrastemajade, joogikeldrite jne. rippsiiltide näol. Suur osa neist oli sepiatöid. Oma sümbolikaaga, kujundusliku varieerumisega ning hea nähtavusega andsid need tänavapildile kaalukama osa kui ükski teine sepiislik. Kahjuks säilib neid rippsiile äärmiselt vähe. Neist parimad näited on praegu Raekoja teegi siilt, kingsepa siilt Raekoja tänavas ja kringel Kullassepa tänavas.

Sepisvõresid säilib Tallinnas üsna arvukalt. Peamiselt on need XVII sa-

jandist pärinevad lihtsad aitade eluhoonete akende kaitsevõred. Kuid võrde ka dekoratiivmentide poolest väga rikas on ka see sepiislik, millesse kuuluvad lukud, käepidemed, lukuaugu kilbid, käepidemetes plaadid, koputid, sepsinaelad ja võtmad. Eriti huvitavad on lukud, millede suurest dekoratiivsest tähtsusest XVI — XVII sajandi ruumikujunduses kõnelevad lukkude ornamentaalsed kujundid terviklikkus, peen töötus ja üldiste kunstistiilide järgimine.

Kõige selle välise kõrval vääriväär märkimist ka raudlaekad ning krist-tud ja kohvrid, millede rikas sepiadekoor hingede, vitste, käepidemetega ja lukkude näol kõneleb vanade sepiisemeistrite väärtuslikust loomingu- gust, milles domineerib materjali, tehnik ja resultaatid ühtsus. Ka ei ole vana seps külm ja hingetu metallkonstruktsioon, vaid lähtuv metallist peituvast vormivõimalusist, kusjuures iga uus vorm kasvab vält- ja äärist ja konkreetselt tööriistast ning sepa fantaasiaküllasest. Albumis "Tallinna seps" esitatakse 94 ülevõtet Tallinnas säilivate dekoratiivse- pise näidetest, milledest mõned on ka rekonstrueeritud.

Lte

Pruudiloor päästis surmast

MANILA — Üks misjonär-preester, kooli koordinaator ja kolm altaripoissi alustasid 11. juunil väikesel mootorpaadil teekonda Filiipiinidele kuuluvale Mindanao saarele ühele 50 km kaugusel asuval väiksemale saarele, et seal kahte paari laulata.

Teel aga lakkas paadimootor töö- tamast ja voolus triivis panti avame- rel. 33 päeva hiljem, millal mere- hädalised olid kaldunud juba 2000 km kurstist kõrvale, päästeti seelsi- jad ühe jaapani laeva poolt. Kõik olid elus, ehkki äärmiselt kurnatud. Preester Marcel Loiseau seletas haig- las, et ainult hea idee päästis nad näljast. Nimelt otustati kinnitada kassaolev prauudiloor traadide külge ja kasutada seda võrguna kalapüü- giks.

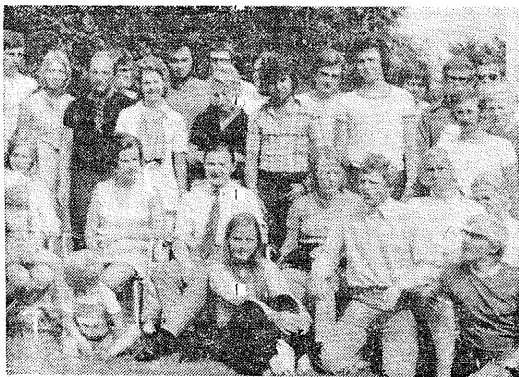
EESTI
KULTUURI
KOONDIS
POSTGIRO 57588

1000-krooniga Ameerika-reis

NEW YORK (VES) — Lennud USA ja Euroopa vahel võivad muutuda varsti päris odavaks. Et võistelda n.n. charter-lennukitega (juhu-grupisõidud), kus tehakse suuri hinnasoodustusi, tahavad ka regulaarsed liiklennukid sisse seada charter-tüüpi odavaid lende. Hinnalaaduste tegemiseks on rida kavasad: piletite ettemaksmine 3-6 kuud varem, mitme perekonna ühissõidud jne. Hinnalaadust tehakse ka teataval sõidul (väljaspool hoonega). Ajakiri "Changings Times" kirjutab, et tuleva aasta aprillis peaks olema Euroopa-sõit (edasi-tagasi) võimalik ümmarguselt 200 dollariga (ca 1000 krooni).

Sündmusi septembris

1. sept. Teine maailmasõda algas Saksaarmee pealetungiga Poolale 1939.
4. sept. Henry Hudson avastas Manhattani saare 1609.
8. sept. Harvardi Ülikool asutati USA-s 1636.
8. sept. Krimmi sõda lõppes 1855.
9. sept. Kuulus vene kirjanik Leo Tolstoi sündis 1828.
10. sept. Elissa Howe sai patendi õmbusmasinale 1846.
14. sept. Francis Scott Key kirjutas Ameerika Ühendriikide hünni sõnad 1814.
16. sept. Kuulus väljarändajate laev "Mayflower" algas Inglismaalt reisi Ameerikasse 1620.
20. sept. Portugaallane Magalhaes algas ümbermaailmareisi 1519.
21. sept. Prantsusmaa kuulutati vabariigiks 1792.
21. sept. Põnevusromaanide at'or H.G. Wells (inglane) sündis 1866.
24. sept. Esimene liikuv kinopilt esitati New Yorgis 1915.
25. sept. Balboa avastas Vaikse Ookeani 1513.
25. sept. Esimene päevaleht ilmus Ameerikas (Bostonis) 1690.
30. sept. Dr William Moorton esimesena kasutas eetrit anestetikumi-
na 1846.

Osavõtjad Bästadis toimunud suveülikoolist (14–21. aug.), mille korraldas Eesti Keele ja Kirjanduse Instituut koos üliõpilaskondadega. (Foto Mart Nõmm)

**Eesti Päevalehe
TELLIMISPOSTGIRO
number on 15 67 70-0**
(Eesti Päevaleht Förlags AB,
Box 667, 101 29 Stockholm)

Lugupidavad tellijad palutakse mitte kasutada enam varasemat Eesti-Kurireni tellimispostgirot ega vanu sissemaksukaarte sellele postgirole, kuna Eesti Päevaleht on kogu tellimisasja-
muse üle võtnud. Tellijatele tule-
vad endiselt sissemaksukaardid,
niiud aga juba uuele postgirole.

Kohalik elu

GÖTEBORG

Käsitöönäitus

GES Naisring korraldab 2. ja 3. oktoobril Seltis ruumides, Drottninggatan 27 käsitöönäitust. Müügil käsitööd, loteri ja kohvi serveerimine küpistega. Näitus avatud 2. okt. kl. 11–20 ja 3. okt. kl. 12–18.

GÖTEBORG

Lõikuspidu

Göteborgi Põllumeeste Kogu korraldab laupäeval 25. sept. algusega kell 18.30 "Eesti Majas" Drottninggatan 27, oma liikmeile ja külalistele traditsioonilise Lõikuspece.

Pidu algab palvusega õpetaja Elmar Tõidsepä. Pidukõne hr. Ado Irvallilt. Meelelahutuslik osa hr. Heino Pahlmani korraldusel ja juhatusel, kuna muusika eest hoolitseb hr. Hans Pääbo.

Perenaised serveerivad rikkalikult külma ja sooja toitu ning kohvi küpistega.

Osavõtu maks 20:- isikult.

Osavõtust palume tungivalt ette teatada juhatajale, kas suuliselt või telefoni teel nr. nr. 46 46 12 — Aibast, 23 27 21 — Uukareda, 46 35 64 — Söster, 51 96 28 — Märtin, hiljemalt kolmapäeva 22. sept. õhtuks.

Juhatus loodab rohket liikmete ja külaliste osavõttu.

JUHATUS

Ettevaatus

WASHINGTON (EPL) — USA sõjaministeeriumi, Pentagoni, salajas-
te dokumentide väljavõtteid ja avaldamine ajalehtedes on põhjustanud tähelepanu kaitsesabiinude
tarvitusele võtta.

Sõjaminister M. Laird palkas mõni aeg tagasi grupi fotograafe, kes pidi suurtel kaugustel tegema teleskoobidega fotosid asutiste kirjutustele. Ilmnes, et laul asunud dokumentid olid küllalt hästi pildidel loetavad. Niiud tehti Pentagonis korraldus, et saladuskontidete käsit-
lemisel tulevad veneitsi kardinald al-
la lasta ja avada valguse läbilaskmi-
seks 45 kraadise nurga all.

Viktor Väina 60-aastane

Viktor Väina

4. oktoobril pühitseb Kungälvsi oma 60 aastast sünnipäeva majandusteadlane Viktor Väina.

juubilar asus Tartu Ülikoolis õppitoobril riideäri omaniku pojana. Alghariduse sai ta Pärnu 5. algkoolis. 1929 järgnes Pärnu Poeglaste Gümnaasiumi lõpetamine, mille järele juubili raasus Tartu Ülikoolis õppima majandusteadust. Kuna isa oli surnud varajastes aastates, tuli juubilaril vanemate riideäri juhtimisel seltsme aasta väitelt aidata oma ema, nii et tegelik ülikoolitöö jätkamine sai alata alles 1933. Samas ajajärgus asus juubilar töötama Eesti Panga Pärnu osakonda Saksa okupatsiooni ajal töötas ta Riikliku Kindlustuse Pärnumaa Inspektooris raamatupidajana.

1944 sügisel põgeneb Viktor Väina koos oma perekonnaga Rootsi. Nii nagu suurel osal kaasmaalastel tuli ka juubilaril peale põgenikelaagrist vabanemist teenida leiba väga erilisel aladel. Ta on põllutööliseks, praami kippariks, masina tiseriks ja riidelahojdajaks. 1952 kevadel asub Väina tööle AB Dösebacka Cementi-
dustri kontorisse ja töötab selles Skånska Cementindustriale kuuluvast ettevõttes kamreerina ja kontori-
juhina kuni praeguseni.

1940 abiellus juubilar Pärnus Alma Adiga, ja sellest abielust on sündinud tütreid Maire ning Vaiko. Juubilaril abikaasa Alma Väina on meie pärsine Eesti Gaidide Liidu peagaider ja Gaidide Maleva Rootsis juht ning praegu Gaidere Kogu juhataja.

Akadeemiliselt kuulub juubilar Eesti Üliõpilaste Seltis perre.

Pagulaspeives on Viktor Väina innukalt kaasa löönud skautluses/gaidluses. Ta on praegu Eesti noorte ajakirja Tulehoidja majandusjuhi-
hiks ja on mitmel puhul olnud meie skaudilaagrite majandusjuhi-
hiks ning laagripolitseiks. Innuka lauljana on juubilar kaasa löönud Göteborgi Ees-
ti Segakooris ja olnud Göteborgis toimunud üldlaulupeo toimekonna lii-
ge.

Viktor Väina elutööd juhib asja-
likkus ja täpsus. Oma meeldiva ja sõbraliku olekuga on ta võtnud omale hulgalt sõpra ja saavutanud üldise lugupidamise. Seltisvõ-
nad EUS-ist, mille Göteborgi Koon-
duse esimeheks juubilarile tema
ja sõbrad ning tuttavad lähedalt ja
kaugelt soovivad juubilarile tema
sünnipäeva puhul südamest õnne ja
palju jõudu ning edu oma elutöö
husaks jätkamiseks.

HEINO RIOMAR

Teadsid ette?

MONTREAL. — Farmer Pitre Blackburn, kes elab Quebecis St.Jean Vianny lähedal, kus mõni aeg tagasi toimus suurem maalibisemine, mis nõudis 31 surmaohvrit, märgib, et ta katsus lehmil ajada kolm tundi enne maalibisemist karjamaale, mis asub maalibisemise piirkonnas, kuid lehmad ei lahkunud laudast ning tal tuli oma katsest loobuda. Samuti märgivad kaks ümberkaudset elanikku, et nende koerad olid erakord-
sest närvilised enne maalibisemist.

ANNETUS LILFELFONDI

Ajakirjanik Arnold Peetsi mälestus-
seks on annetatud Eesti Kultuuri
Keskse Lillifeldi fondi kultuuri
viileid heaks pr. Siiri Kandre.

SIIT ja SEALT

• Torontos sai 50-aastaseks Toron-
to Western Hospital juures bakte-
rioloogiasakonna juhatajana ja
patoloogina töötav eesti arst dr.
Hans Sepp, kes on Toronto ülikoo-
li arstiteaduskonna professoriks pa-
toloogia alal.

Promilli piir mujal

Pearaegu kõigis riikides Euroopas
on autojuhtide alkoholitartvitatist
piiratud n.n. promillipiiriga. See
piir on eri riikides erinev. Esitame
need andmed eri riikide kohta (N.
Liidu kohta ei ole andmeid):

0.0 Ida-Saksas ja Soomes, 0.2 Poolas, 0.3 Tšehhoslovakkias, 0.5 Bulgaarias, Kreekas, Jugoslaavias, Hollandis, Norras ja Rootsis, 0.9 Prantsusmaal, Inglismaal, Austrias, Shveitsis ja Ungaris, 1.0 Taanis ja Rumeenias, 1.3 Lääne-Saksamaal (kes aga praegu on ettevalmistusel seadus promillipiiri alandamiseks 0.8-le), 1.5 Belgias.

Luksemburgis on praegu vastav promilliseadus valmimisel. Hispaanias, Itaalias ja Portugalis otsustavad ametivõimud iga üksiku juhu puhul. Nagu esitatud andmeid nähtub, valitseb Soomes ja Ida-Saksamaal absoluutne keeld, autojuht ei tohi alkohoolseid jookse tilkagi tarvitada. Kõrgeim promillipiir on Belgias, kus teatavasti on õletartvitus iga üksiku isiku kohta suurim maailmas.

15.000 juuli pääses välja

PARIS — Prantsuse ajaleht "Le Figaro" kirjutab, et viimase 12 kuu jooksul on Israeli saabunud 15.000 N. Liidu juuti. Venemaalt lastakse välja keskmiselt 1000 juuti kuus ja mais saabus neid koguni 1800.

Juulis langes arv 800-le, mida põhjendatakse sellega, et asjaajamine aeglustus ametkonna suvepuhkuste tõttu.

Leinateateid

Sundbergis suri 8. septembril Hilja Jakson, sünd. 23. augustil 1917.

Torontos suri 3. septembril Adele Kadak, n-na Jakobson, sünd. 29. septembril 1894 Uulias, Tartumaal.

Detroitis, USA-s suri 4. septembril Jüri Seitam, sünd. 23. detsembril Suure-Kõpus.

Torontos suri 1. septembril Tamara Laur, n-na Elizarov.

Raaskul, Eestis, suri 19. augustil Herbert Liivandi, sünd. 10. märtsil 1919 Tallinnas.

Buffalos, USA-s suri 7. septembril Dagmar Minnen, sünd. 15. detsembril 1886.

Armast meheõde ja tädi
Salme Kang'i
† 24. 8. 1971 Vaivaras

mälestavad kurbuses

ELFRIEDE

LEMBIT PEREKONNAGA

Su süda, mis elus
nii hellalt meid hoidis,
nii äkki ta vaikas,
Rahuranda jõudis.

Armast unustamata tädiipoega

Manivald Loite't

* 23. 10. 1907 Petrogradis

† 2. 09. 1971 New Yorgis

mälestavad leinas

LINDA, VALVE ja SALME

HELMİ PEREKONNAGA

RISTİPOEG VILJAR

HENNO ABİKAASAGA

Manivald Loite

Mälestab kurbuses

TALLINNA MEESTELAULU

SELTSI

ROOTSI KOONDIS

Vaikselt uinus meie armas isa
ja vanaisa

Jakob Elend

* 29. 11. 1884

† 3. 9. 1971 Ülendil, Hiiumaal

Leinavad Rootsis:

ELLI perek., LEIDA lastega

HERMINE

Kanadas: LINDA perek.

Eestis: EVALD lastega.

HELMİ abik., ADELE

Õndsad on need surnud, kes
Issandas surevad. (Ilm. 14:3).

Armast noorepõlve kodulinna-
sõpra

Marie Lugus't

mälestab kurbuses

KSENIA MÄNDER

perekonnaga

Saksamaa TV-saade

Algus lk. 1

juurde, et K. Päts prantsuse keelt ei osanud, vene või saksa keeles aga kõnelda ei tahtnud, mispärast valis ladina keele.

Näidati pärjapanekut Helsingis Eesti Vabariigi sõjaväe sõjaväelaste mälestussambale, siis venelaste saabumist baasidesse Eestis, millele järgnes Vene ultimaatum ja punavägede sissetung Eestisse juba okupatsioonil eesmärgil.

Sõnaliselt osas, vastavate ülevõtete saatel, selgitati Eesti valitsuse muutmise venelaste surve ja riigivõimudega valimistest ainult kommunistide kandidaatidega, millele järgnes

riigivõimude otsus, "paluda" N. Lõtu võtta Eesti vastu ühe "liiduvabariigina".

Sellejuures näidati ülevõtet riigivõimudest, kus nad rüüstasid ja jala- väelaste üksus püstolkuulipildujatega seisis saalis, mille kohta kommentaarior rühut, et Venemaaga liitumise otsuse tegemisel seisis riigivõimude saalis venelaste relvastatud üksused.

Järgnesid pildid ja kommentaarid alganud terrorit, küüditatute rongidest jne. mille juures räägiti, et president K. Päts küüditati N. Vene võimude poolt ja tema saatust on teadmata.

II maailmasõja algusest näidati Saksa sõjaväeosade saabumist Balti riikide pealinnadesse, nende vastuvõtmist elanikkonna poolt lilled ja rahvuslippudega ja kõneldi balti rahvaste lootusest iseseisvusele, missugused lootused aga kahjuks täide ei läinud.

Saksamaal arvatakse, et selle televisioonisäate pärast esitatakse N. Liidu poolt Saksa välisriigile protest.

Teisel poolt kavatseb ülemaailmne Eesti Kesknõukogu avaldada kõneoleva televisioonisäate koostajale ja saatjapoolsele tänu ning tunnustust Eesti ja teiste Balti riikide küsimuse selgitamisega paljudele miljonitele sakslastele.

Eesti turistidel

Algus lk. 1

Pääl Helsingi eestlased tutvuvad mõne muu Soome linnaga. Kõige rohkem on neile üldiselt meeldinud Lahti, kus on "rahulik" ja kus "inimesed on viisakalt riietatud". Kotkas käiakse ka sageli, sest Kotka on Tallinna sõpruslinn.

Kuopiosse minejad viiakse sauna, trükkikotta, Alava kirikusse ja Puijo torni. Lisalõbustuseks on veel käigud Kuopio turul ja ristlemine laevaga Kallavesil.

Tampere näidatakse eestlastele ülikooli, Kaleva kirikut, Püynikkita, suveteatrit ja Lenin-muuseumi.

Turkus tutvutakse Sibelius-muuseumiga, Turu lossiga, käsitöölise muuseumiga, Wäinö Aaltoneni muuseumiga ning linnateatriga.

Lahtis on programmis Joutjärvi kirik, raadiomastid ja raadiomuseum, suusahüppemägi ja Asko-Center.

Eestist tuleb Soome kahesuguseid grappe. Osa on "harilikud", mitmed alad inimestest kokku seatud. Nendele näidatakse harilikke turiste vaatamisväärsusi.

Osa gruppidest koosneb sama ala spetsialistidest ja nende kutsutakse korraldada tutvuskäike oma ala asutustesse. — Kuid näiteks arstide grupp pääsu Meilathi haiglasse oli võimalik korraldada ainult suure vaevaga.

Suomen Matkatoimisto "harilikus" eestlaste gruppis oli seitse raamatupidajat, üks mehhanik, seitse tehnikut, neli inseneri, neli majandusteadlast, kaks müüjannat, kaupmees, kooliõpetaja, dekorator, halastajaõde, õpaja, keeleteadlane, teadlane, masinakirjutaja ja kaks tõllist.

Lomamatka "harilikus" gruppis oli rohkem tõllist ja teeninduskutsete esindajaid, kuid ka kaheksa inseneri, üks tuntud arst ja kolm majandusteadlast.

Nad on kõik tulnud ametiühingu kaudu. Ametiühingule teatatakse, kui palju reisi jaoks on kuhugi ja soovijad jäitavad oma soovivaldused sisse umbes aprillikuu paigu.

Suomen Matkatoimisto viiepäevane reis maksis 99 rubla 15 kopikat — turistikursi järgi umbes 450 marka — ja Lomamatka neli päeva pikk reis 92 rubla. Enamik "harilikust" eesti turistidest peavad maksma ise kogu reisi. Soome valuutat eestlased võivad vahetada Lomamatka gruppis 26 marka ja Suomen Matkatoimisto gruppis 33 marka 60 penni isikul.

Eesti gruppide pakutud toit oli häa ja seda oli palju. Ka hotellide ja teenimise eest olid nad rahul.

Kõige rohkem — eriti Lomamatka gruppis — oli rahulolematust "igavate õhtute" tõttu: programmi ei olnud ja eestlastel ei olnud raha, et minna teatritesse, restoranidesse ega just isegi Linnamäikesse, küsimusele, kuidas nad olid kasutanud oma vaba aja, oli vastus alati: "jalutasime". Kuid vihmase ilmaga polnud teha muud kui sees kükitada.

Üks grupp oli käinud vaatamas filmi "Õs tuhat silma". See ei meeldinud neile: "niisugune kummuline seksuaalsus".

Suomen Matkatoimisto gruppil oli võimalus käia tantsuõhtutel ilma sisepääsmakseta tantsimas kultuurimajas.

Eestlased ei olnud rahul ka sellega, et teevahid olid ainult venelased. Osa eestlastest ei suutnudki jälgida nende juttu, eriti Lomamatka gliid kohmakaid seletusi. Lomamatka gliid äratas ka muidu natuke rahulolematust: ligne töömtempo suvel oli pühkinud vist minema töönnu...

Eesti gruppide gliidil peab olema palju teadmisi ühiskonnast, sest temalt küsitakse pidevalt. Ent küsimust on ka teistelt aladelt:

"Miks ujumisstaadioni vesi on eriti sinine?"

"Kuidas lilled püsivad nii ilusana?"

"Kuidas praegu on võimalik saada maasikaid?"

"Miks noorte riietumine on nii rüüpane?"

Olimpiastaadioni uksehoidjale juhatus peagu uskumatu asi. Ta hakkas ühte eestlaste gruppi kuuluvat proua meenutama Soomes hästi tuntud eesti jalgpallurit, väravavahet Ewald Tipnerit, ja selgus, et tema vestuskaaslane oli selle naine, proua Helga Tipner.

Eestlaste muljed Soomest on üldiselt positiivsed. Ehitused on ilusad, teed häas korras ja autod ei sõida Soomes otsa, kuuldavasti.

Soome ühiskond on eestlastele juba varemast ajast tuttav — televisiooni vahendusel. Helsingi uus televisiooni saatetajam on tunduvalt parandanud pildi kvaliteeti.

Eestlastele olid huvitavad Soome graniitkaljud — Eestis on ainult pae-kivi — ja põldude vähesus. Rikkalikult varustatud lilleärid äratasid samuti imetlust.

Ateneumist eestlased ei hoolinud kuigi palju, Rahvusmuuseum oleks olnud parem. Ja vihmgi ei meeldinud. Mida nad ositsid mälestuseks Soomest:

Palkade arvutaja Magda Rikolas ostis väikese rahakoti, kus oli Helsingi pilt, insener Ants Noodape- ra ostis 12 marka maksnud plaadi: Hammond keskkooli; kooliõpetaja Olli Relve ostis pluusi ja kooliõpetaja Anne Oja vihmavarju".

Beelpool mainitud nimedest mainitagu, et Lomamatka on kommunistlik reisibüroo, kultuurimaja kommunistlike organisatsioonide maja Helsingis ja Linnamäki lõbustuspark.

Eestlane

Algus lk. 1

kirjeldatud isik on saanud välisministeeriumi abi:

— Mees sõitis aastal 1969 külastusvisiit Eestisse. Tal ei olnud kavatsust repatrieeruda. Ent ta jäi Tallinnas haigeks ja viibis haiglas. Kui ta siis tahis tagasi pöörduda, selgus, et see ei ole võimalik, kuna teda loeti N. Liidu kodanikuks. Meie suursaatkond Moskvas pidas tema väljapääsu küsimuses nõukogude võimudega läbirääkimisi pool aastat.

Ilmus:

Arvo Mägi

UED ISANDAD

Karvikute kroonikat II 278 lk.

Hind köites kr. 27:—

Hind brosh. kr. 20:—

EESTI KIRJANIKE KOOPERATIV

Fack 1, 220 03 Lund 3, Pg 43 37 71 - 3

VABADUS KAPITAL

POSTKARD 25 40 50

ESTNISK ARIHETSKAPITALET

Box 476, 101 26 Stockholm.

†

Oma unustamata kallist abikaasat, isa, äia ja vanaisa

Johan Koger'it

* 11.5. 1901 Eestis

† 12.9. 1971 Eekilstunas

leinavad sügavas kurbuses

ABIKAASA

TUTAR

mehe ja lastega

Jehoova on mu karjane, ei mulle pole ühtegi vaja. Noore rohu maade peale asutab ta mind, ta saadab mind hingamise vee juurde. Ta jahutab mu hinge, ta saadab mind õiguse jälgede peale, oma nime pärast.

Ka siis, kui ma käin surma varju orus, ei karda ma kurja, sest ei sina mooga oled; sinu kepp ja su sau, neidsamad trööstivad mind.

Matusetalitus Ljusets Kapellis St. Eskils Kyrkogårdil esmasp. 20. sept. kl. 12. Pärast seda mälestuskoosviibimine Pihkrogenis.

†

Armast tädiameest

Johan Koger'it

mälestab leinas

VELLO VAHER

perekonnaga

†

Südanliikku sõpra, tulihingelist eestlast, ustavat kaasteenijat

Johan Koger'it

leinavad

SENTA ANSPAL

OSKAR UUSLEER

VOLDEMAR VESTERBLOM abik.

MIHKEL JURIS abik.

VOLDEMAR LINDSTRÖM abik.

HELMUT NEIMAN perek.

AUGUST PALMISTE perek.

VOLDEMAR PIELBUSCH abik.

JURI PÄRI abik.

LEMBIT VEERTEE perek.

HERMAN NILISE

TONIS AUSMAA

NIKOLAI KÕIVUTALU

EDUARD KARJEL

†

Meie armas

August Moks

VR 1/3

* 30.10. 1884 Võisikul

† 15.09. 1971 Stockholmis

Mälestavad sügavas leinas

ABIKAASA LYDIA

POEG LEO PEREKONNAGA

ONUPÖG AUGUST ABIKAASAGA

Matusetalitus toimub reedel, 1. oktoobril kell 10.30

Uppståndelse kabelis Metsakalmistul Stockholmis.

†

Armast sõpra

Johan Koger'it

mälestab kurbuses

PEREKOND LEVOL

†

Lugupeetud töökaaslast ja head kaasmaaslast endisest E. A. Berg'i vabrikust

Johan Koger'it

mälestavad valkses leinas

K. ANTSEVEE

J. KIVIMÄGI

M. KIVIMÄGI

H. PRUUL

†

Armast lauluvenda, sõprusliiget

Manivald Loite't

† 2.9. 1971 New Yorgis

leinab

STOCKHOLMI EESTI

MEESKOOR

Oma unustamata armast poega

Valter Puskar'it

† 18. sept. 1966

mälestavad kurbuses tema viien- dal surma aastapäeval

EMA

NAINA, VEND ja SUGULASED

Eestis

SÕBRAD ja SUGULASED

Ameerikas

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

TELEVISION 1

9.00 TV-nytt.
Vuxenutbildningen:
6.05 Start. 2. Look! Färg.
9.20 Guldskogen — naturfilm där Erik Bojs ritar och berättar Färg.
9.40 Gunnar som blev liten om en tesked. Sotaren och gummans födelsedag.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.00 Lasten ohjelmat: Muksis. Vaarallinen viidakkok. Intiaanityttö ryöstö ja Uusi, päällikkö ovat osa niistä näytelmistä, joita tänään esitellään Muksisessa.
Barmprogram: Den farliga djungeln och andra barnpjäser. Textat på svenska.
10.20 Myrmysmies. Myrmysmies on haituotolainen sanonta eräänlaisesta selvinäkijästä, tietomiehestä. Muurari Atte Henttu on myrmysmiesten sukua ainakin sikäli, että on armoitetu jutun kertoja.
Kloka gubben på Karlö. Muraren Atte Henttu berättar om gammal folktro och gamla seder. Textat på svenska.
10.30 Shaahin vierailu. Reportaasi Persian Shaahin vierailusta Suomessa kesällä 1970.
Shahens besök. Reportage kring Shahens av Persier besök i Finland 1970. Textat på svenska.
Vuxenutbildningen:
11.00 Arbetsmarknadsburskap. 1. Människan och förändringen.
11.20 Matematik på nytt. 1. Symboler, tallinen.
11.40—12.00 Nationalekonomi. Introduktionsprogram. Professorer Gunnar Myrdal och Jan Tinbergen.
12.00—13.00 Att leda en studiecirkel.
17.49 Vecko nytt för hörselskadade.
17.53 Helgmsäringning från Bro kyrka i Bohuslän. Färg.
18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 På parkett extra. Lasse Holmqvist gäst Birgit Nilsson och hennes favoritartister Alice Babs och Sten Broman.
18.30 Sträpetz. Lars Berghagen, film och TV-bilder. Färg.
19.20 Det händer i ettan. Färg.
19.30 TV-nytt, väder, sport.
20.00 Familjen Ekblad. Häsgränd 21. Räcksta. TV-serie av Itta Frodi och Lars-Erik Liedholm. Första delen. Regi: Sven Lindberg. Färg.
I rollerna: Inga Landgrén, Ake Lindström, Yvonne Jedelsohn, Erik Trägårdh, Anita Jedelsohn, Gunnar Enblad, Franco Mariano, Maritta Marke.
20.30 Svenska expeditioner. Med Sten Bergman till Morgonstillehetens land.
21.00 Hvar 14:e dag. Färg.
21.20 Flip, flip flip... Show med den amerikanske komikern Flip Wilson, Gina Lollobrigida, Bill Cosby och John Sebastian. Färg.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15—23.05 Snobbar som jobbar. Tony Curtis och Roger Moore. Färg.

TELEVISION 2

18.30 Piratkatten. Amerikansk serie-film från 1933. De 5: En envig på liv och död i rånocken.
18.50 Häll dig igen.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Robin Hood. Äventyrs- och ungdomsteatergruppen vid Göteborgs Stadsteater. Del I. Regi: Rolf Knutsson. Färg.
I rollerna: Lars Green, Torsten Wahlund, Kjell Hugo Grandin, Ake Lindström, Helge Skoog, Tomas Bolme, Per-Axel Arosenius, Marrit Ohlsson.
20.00 Undervattensliv. Om livet i och under havsytan i Nordsjön och Skagerrack. Färg.
20.30 TV-nytt.
20.35 Främlingar på tåg. Amerikansk långfilm från 1951. Regi: Alfred Hitchcock.
I rollerna: Farley Granger, Ruth

Roman, Robert Walker, Leo G. Carroll, Patricia Hitchcock, Laura Elliott.
22.15 Öppet hus. Blandad underhållning med Claes af Geijerstam och gästartister. Färg.

TV Söndag

TELEVISION 1

0.00—9.30 Människor i samspel. Socialpsykologi. 1. Hu ruppfattar vi verkligheten?
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.00 Uutisvilkko.
Nyhetsveckan.
10.20—11.00 Me vasta vallankumoukselliset. Musiikkilista ilakointia Väinöli Stoolin ja muitten velkuleitten kustannuksella. Ohjelmassa esiintyvät Inga Sulin, Acre Karl, Pauli Räsänen ja Paavo Raninen.
Vi — de revolutionära! Sång, musik och skoj med Inga Sulin, Acre Karl, Pauli Räsänen och Paavo Raninen. Textat på svenska.
12.30—13.00 Att leda en studiecirkel.
17.45 Start. 2. Look! Färg.
18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Andakt. Altartavlor i svenska kyrkor. En trosbekännelse i bilder från medeltid till nutid. Gunnar Dahmén berättar och Stockholms gosskör sjunger. Färg.
18.40 Familjen Benvenuti. Italiensk serie i Rom-miljö. Färg.
I rollerna: Enrico Maria Salerno, Valeria Valeri, Massimo Finelli, Glusva Fioravanti, Gina Sammarco.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Ljuset — franskt TV-spel om konkurrens mellan generationerna.
I rollerna: Tony Taffin, Michel Le Royer, Serge Nadaud, Georges Montax, Essi Pethmann.
21.25 Det nya samhället. 2. de Gaulles reformprogram i Frankrike.
21.40 Sportspeglar.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15—23.10 Musikskall underhållning: "Chicago". Från den amerikanska rock-jazz-gruppens konsert i Stockholms Konserthus den 7 juni 1971. Första delen. Färg.

TELEVISION 2

16.00 Offside — pjäs av Bosse Andersson. Del 1. Regi: Jackie Söderman.
I rollerna bl.a.: Ingemar Carlehed, Arne Nyberg, Sören Alm, Karl-Magnus Thulstrup, Maria Grahm och Michael Gabay.
16.50 Tre trallande jäntor — Göingeflickorna presenterade av Gary Engman och Käge Gintell.
17.30 Sverige i det kalla kriget. För att aldrig mer draga ut. Olle Häger och Hans Villius om den politiska utvecklingen omedelbart efter andra världskriget och Sveriges agerande i spänningsfältet mellan stormakterna.
18.00 Vaktparadernas vaktparad. Bo Ancker från The Edinburgh Military Tattoo 1971. Färg.
18.30 Det susar i saven. Håkan Serner läser. 17. Den hemliga planen. Färg.
Vill du titta på hänsen och kaninerna. Sampo och Pella på Viltugglagård. Färg.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Sportnytt.
19.30 Piratkatten. Amerikansk serie-film från 1933. Del 6: Den vilda jakten.
19.50 Glimtar ur höstens barnprogram i TV 2.
20.00 Ett spel i spelet. Feature om Göteborgs 350-årsjubileum och Alltidsföreläsningen i Scandinavium. Färg.
20.35 Att samla bevis. Färg.
En delegation från Internationella kommissionen för undersökning av USA:s krigsförbrytelser i Indokina besökte i slutet av maj 1971 Nord-Vietnam. Lennart Malmer och Ingela Rönner följde med på resan och visar i detta program bl.a. verkningarna av napalm, stålklubbor och kemisk krigföring.
21.25 TV-nytt.

TV Måndag

TELEVISION 1

8.30—8.55 Improvisationer (Dramatik) 1. Inkräktarna.
10.10—10.30 Röda, kläder och bostäder. 1. Mat tack vare?
Vuxenutbildningen:
11.15—11.30 Matematik på nytt. 2. Talsystem.
Skol-TV:
12.00—12.15 Matematik 3. Saftkalas i Trollebo.
12.20—12.40 Nordens natur och klimat. 2. Bygd i norr.
12.45—13.00 Start. 2. Look! Färg.
14.30—14.50 Barnkunskap. 1. Mårten 1 1/2 år.
För småbarn:
16.30—16.45 Halvfem. Färg.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Mysteriet på Flaxton. 11. Försöket. Färg.
18.30 Dom säger att det är hängbjörk i kvastskaffet. Dokumentärfilm om gatspöke av Jan Eriksson.
19.00 Scherzo — om massmedias inflytande. Det västtiska TV-bolaget ZDF:s bidrag till Montreux-festivalen 1971.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Med plattaka genom skogen. Lite dansland, lite sommar och lite annat. Färg.
20.25 Ronden. Om Iderbräck.
20.50 Från socialism till ökad jämlikhet. 4. Den arme ingen rätt man ger... 1920 bildade Hjalmar Branting världens första frittligt tillkomna socialistiska regering. Socialdemokraterna bildade under 20-talet vid tre tillfällen. minoritetsregeringar. I Riksdagen hade de bürgerliga partierna hela tiden majoriteten.
21.20 Coralia. Italiensk kriminalfilm-jetong med Rossano Brazzi. Andra delen: Förhört. Färg.
22.10 TV-nytt, väder, sport.
22.20—22.30 Vad tror biskopen på egentligen. Ingemar Ström intervjuar av Ingemar Glemme inför biskopsvigningen på söndag.

TELEVISION 2

18.30 Tintins äventyr. Färg. Krabban med guldklorna. 3. En flygolycka.
Farfar på jakt. Färg. 5. Strutsen som lärde sig flyga.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Monty Pythons flygande cirkus. (Färg). Engelsk underhållning med sketcher och infall.
20.00 Amerikaner vittnar om kriget. (Färg).
I juni 1971 höll "Internationella kommissionen för undersökning av USA:s krigsförbrytelser i Indokina" en session i Oslo. Några amerikanska medborgare rapporterade om sina krigserfarenheter.
Det andra programmet av Lennart Malmer och Ingela Rönner.
20.40 TRU: Nationalekonomi. 1. Konsumenten som resursledare.
21.05 TV-nytt.
21.10 TV 2s bokvecka: Tora Dahl berättar om sina självbiografiska romaner.
21.20 Grammisgalan på Berns. (Färg). Den årliga utdelningen av priser för kvalitetsproduktioner inom all slags musik.
22.35 Kvällsöppet. Gary Engman med gäster i studion.
22.50 Kvällsöppet. Gary Engman med gäster i studion.
23.30 ca Extra rapport från danska valet.

TV Tisdag

TELEVISION 1

8.30—8.55 Kemi för er i 9:an. 1. Analytisk. Färg.
9.00—9.20 TV-tenter för lågstadiet. Varför?
9.45—10.05 Bildtolkning för mellanstadiet. 1. Tillstånd med bilder.

12.00—12.15 Matematik. 3. Saftkalas i Trollebo.
12.20—12.40 Astronomi. Inblick i ursprung och framtid.
12.45 Improvisationer (Dramatik). 1. Inkräktarna.
13.10—13.30 Människan och naturen. 3. Sturup fält för flyg eller fåglar?
13.35—13.55 Fri dramatik. 1. Tjejer är krångliga.
14.00—14.25 Naturkunskap åk 1. 2. Planeten jorden.
För småbarn:
16.30 Rasmus nalle. 4. Sjösättningen. Färg.
16.35—16.50 Joe — en liten engelsk pojke. 4. Joe och målaren. Färg.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Junior-SM i DX-land — om kortvägssyning.
18.15 Höstjök. Hyfs och hövlighet.
18.30 Säg ni dem här? Programmakare väljer favoritprogram. Värld: Lars Orup.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Vad har du sjungit på sistone? Jan Eyron vid flygeln intervjuar Ingvar Wixell.
20.30 Moment. Aktuellt om kultur, massmedier och debatt.
21.00 Karriären framför allt. Sista avsnittet i den engelska serien om en årelysten ungdom. I huvudrollerna: John Stride. Färg.
21.50 Leva i Sverige. Färg. Första avsnittet i en serie om jugoslaven Mile och norrlänningen Olle — deras med- och motgångar i det svenska samhället. Den ingår i Sveriges Radios kurs i samhällsorientering för invandrare och svenskar.
1. Land att jobba i — för vem? Manus: Lars Helgesson.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15 Valvaka. Från sammanrökningen av det danska Folketingsvalet.
23.30—23.35 ca Start. Övningsprogram 2. Färg.

TELEVISION 2

18.30 Hur det började. Färg. Engelsk tecknad serie om jordens uppkomst och livets utveckling. 1. Uppkomsten av berg och klippor.
Musset. Färg. Vi gör ett besök på Naturhistoriska museet i Berlin.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Nu tar vi polisen — engelsk långfilm från 1960. Regi: Gerald Thomas.
I rollerna: Sidney James, Eric Barker, Kenneth Connor, Charles Hawtrey, Hattie Jacques, Leslie Phillips, Joan Sims.
20.55 TV-nytt.
21.00 Dokument utifrån. Färg.
21.40 TV 2s bokvecka: Metallarbetare Roland Janson ger sin syn på Jean Hermansons och Folke Isakssons rapportbok "Nere på verkstadsgolvet".
21.50 Leonard Cohen — den ballad-sjungande kanadensiske poeten och gitarristen.
22.50 Bröderna Karamazov — rysk filmatisering av Dostojevskijs roman. Fjärde och sista delen.
21.55 Det nya samhället. Det sista av tre korta reportage som vänder sig mot de Gaulles reformprogram i Frankrike.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15—22.35 Arbetsmarknadsburskap. 2. Företaget och förändringen.
22.35 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Herrskap och tjänstefolk. Färg.
20.20 Upprättigt sagt. Måste försvaret kosta så mycket? Frank Hirschfeldt och Ake Ortmart.
20.50 TV-nytt.
20.55 Bräuna tjära. Filmbilder av en norrländsk tjärda.
21.30 TV 2s bokvecka: Staffan Seeborg berättar om sin nya roman "Lungfisk".
sjungande kanadensiske poeten och gäster i studion.
22.20 Sportnytt.

TV Onsdag

TELEVISION 1

7.00—7.15 Extra TV-nytt. Med anledning av Det Danska Folketingsvalet. Skol-TV:
9.45—10.05 Fri dramatik. 1. Tjejer är krångliga.
Vuxenutbildningen:
11.00—11.25 Nationalekonomi. 1. Konsumenten som resursfördelare. Skol-TV:
12.00 Rytm och rörelse åk 2.
12.15—12.30 Extra TV-nytt. Med anledning av Det Danska Folketingsvalet. Skol-TV:
12.45 Biologi. 1. Cellens liv.
13.10—13.30 Fyra epoker — fyra miljoner. 1. Medeltiden.
13.30—13.45 Albin. 4. Albin hjälper till. Färg.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Röda havets hemligheter. 4. En sammansvärjning? Färg.
18.30 Dr. Flogys journal. I rollerna: